

Briselē, 29.11.2012
COM(2012) 710 final

2012/0337 (COD) C7-0392/12

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES LĒMUMS

par vispārējo Savienības vides rīcības programmu līdz 2020.gadam

„Labklājīga dzīve ar pieejamajiem planētas resursiem”

(Dokuments attiecas uz EEZ)

{SWD(2012) 397 final}

{SWD(2012) 398 final}

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

Vides rīcības programmas (VRP) jau kopš 20. gadsimta septiņdesmito gadu sākuma ir bijušas ES vides politikas izstrādes pamatā. Atbilstīgi Līgumam VRP pieņem saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru. Sestā VRP beidzās 2012. gada jūlijā; Eiropas Komisija, atbildot uz ieinteresēto personu, tostarp Padomes un Eiropas Parlamenta pieprasījumu, ierosina nākamo programmu.

Šā priekšlikuma kontekstam ir četri aspekti. Pirmkārt, lai gan dažās jomās ir noticis progress, joprojām nav atrisinātas būtiskas vides problēmas, kā arī nav izmantotas iespējas padarīt vidi izturīgāku pret sistēmiskiem riskiem un pārmaiņām. Otrkārt, ES ir pieņēmusi stratēģiju “Eiropa 2020 gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei”, kurā paredzēta politikas attīstība laikposmam līdz 2020. gadam. Treškārt, lai gan daudzas dalībvalstis mēģina tikt galā ar ekonomikas krīzi, strukturālu reformu nepieciešamība rada jaunas iespējas ES strauji virzīties uz iekļaujošu ekoloģisku ekonomiku. Visbeidzot, konferencē „Rio+20” uzsvērts, cik svarīga ir pasaules dimensija.

Šīs VRP mērķis ir pastiprināt vides politikas ieguldījumu pārejā uz resursu izmantošanas ziņā efektīvu ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni, kurā dabas kapitāls tiek aizsargāts un paplašināts un tiek nodrošināta iedzīvotāju veselība un labklājība. Programmā sniegta vides politikas vispārējais satvars laikposmam līdz 2020. gadam, nosakot deviņus ES un tās dalībvalstu prioritāros mērķus.

Atbildību par mērķiem un uzdevumiem saistībā ar vidi un klimatu dala ES un tās dalībvalstis. Programma būtu jāīsteno atbilstošā līmenī saskaņā ar subsidiaritātes principu.

2. APSPRIEŠANĀS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM UN IETEKMES NOVĒRTĒJUMU REZULTĀTI

Gatavojot šo priekšlikumu, Komisija veica ietekmes novērtējumu, ņemot vērā citu ES iestāžu, kā arī plaša ieinteresēto personu loka paustos viedokļus. Tā arī ņēma vērā vairākus pētījumus un novērtējumus. Novērtējumā konstatēts, ka priekšlikums radītu pievienoto vērtību vairākos veidos: nodrošinot stratēģisku satvaru vides politikai Eiropas Savienībā; nodrošinot papildināmību un saskaņotību; nodrošinot paredzamību un godīgas konkurences nosacījumus; veicinot darbību visos pārvaldības līmeņos. Ieinteresēto personu pausto viedokļu vairākumā pausts atbalsts šiem konstatējumiem un ierosinātajai programmas ievirzei.

3. PRIEKŠLIKUMA JURIDISKIE ASPEKTI

Šis priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes lēmumam par jaunu vispārējo Savienības vides rīcības programmu līdz 2020. gadam ir balstīts uz LESD 192. panta 3. punktu.

4. IETEKME UZ BUDŽETU

Šā lēmuma priekšlikumā izklāstītā programma ir izstrādāta atbilstīgi Komisijas priekšlikumam par ES daudzgadu finanšu shēmu 2014.–2020. gadam.

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES LĒMUMS

par vispārējo Savienības vides rīcības programmu līdz 2020. gadam

„Labklājīga dzīve ar pieejamajiem planētas resursiem”

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 192. panta 3. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu¹,

ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu²,

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru,

tā kā:

- (1) Savienība ir izvirzījusi mērķi kļūt par gudru, ilgtspējīgu un integrējošu ekonomiku līdz 2020. gadam, izmantojot rīcībpolitiku un darbību kopumu ceļā uz resursu izmantošanas ziņā efektīvu ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni³.
- (2) Secīgas vides rīcības programmas kopš 1973. gada ir veidojušas pamatu Savienības rīcībai vides jomā.
- (3) Sestā Kopienas vides rīcības programma (sestā VRP) beidzās 2012. gada jūlijā, taču daudzi pasākumi un darbības, kas sāktas saskaņā ar šo programmu, joprojām tiek īstenotas.
- (4) Sestās VRP galīgajā novērtējumā tika secināts, ka programma sniedza ieguvumu vides jomā un nodrošināja vispārēju stratēģisku virzību vides politikai. Neraugoties uz minētajiem panākumiem, tendences, kas nav ilgtspējīgas, joprojām pastāv visās četrās prioritārajās jomās, kas noteiktas sestajā VRP: klimata pārmaiņas, bioloģiskā

---

¹ OV C , , . lpp.

² OV C , , . lpp.

³ COM(2010) 2020 (OV C 88, 19.3.2011.) un EUCO 13/10.

daudzveidība, vide un veselība, dabas resursu ilgtspējīga izmantošana un atkritumu apsaimniekošana.

- (5) Galīgajā novērtējumā tika norādīti daži sestās VRP trūkumi, kuri būtu jānovērš jaunajā programmā.
- (6) Vides problēmu risināšanu un ilgtermiņa ilgtspējīgas attīstības panākšanu vēl sarežģītāku padara pasaules sistēmiskās tendences un problēmas saistībā ar demogrāfiskajām tendencēm, urbanizāciju, slimībām un pandēmijām, straujām tehnoloģiskām izmaiņām un neilgtspējīgu ekonomisko izaugsmi. Lai nodrošinātu Eiropas Savienības ilgtermiņa labklājību, ir nepieciešama turpmāka rīcība šo problēmu risināšanā.
- (7) Ir svarīgi, lai tiktu noteikti līdz 2020. gadam sasniedzamie Savienības prioritārie mērķi, ņemot vērā ilgtermiņa redzējumu līdz 2050. gadam. Jaunā programma jāizstrādā, izmantojot politikas iniciatīvas stratēģijā "Eiropa 2020"⁴, tostarp ES klimata un enerģētikas tiesību aktu kopumu⁵, Ceļvedi virzībai uz konkurētspējīgu ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni 2050. gadā⁶, ES bioloģiskās daudzveidības stratēģiju līdz 2020. gadam⁷, Ceļvedi par resursu efektīvu izmantošanu Eiropā⁸ un pamatiniciatīvu „Inovācijas savienība”⁹.
- (8) Programmai būtu jāpalīdz sasniegt vides mērķus, par kuriem Savienība jau ir vienojusies.
- (9) Savienība ir vienojusies samazināt ES siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisijas par vismaz 20 % līdz 2020. gadam (par 30 %, ja citas attīstītās valstis apņemas veikt līdzīgus emisiju samazinājumus un jaunattīstības valstis sniedz atbilstīgu ieguldījumu saskaņā ar to pienākumiem un attiecīgajām spējām); nodrošināt, lai līdz 2020. gadam 20 % no patērētās enerģijas būtu no atjaunojamiem enerģijas avotiem; par 20 % samazināt primārās enerģijas patēriņu salīdzinājumā ar prognozēto līmeni, kas jāsasniedz, palielinot energoefektivitāti¹⁰.
- (10) Savienība ir vienojusies līdz 2020. gadam apturēt bioloģiskās daudzveidības izzušanu un ekosistēmas pakalpojumu degradāciju ES, atjaunot tos, ciktāl tas ir iespējams, un vienlaikus palielināt ES ieguldījumu, lai novērstu bioloģiskās daudzveidības izzušanu pasaulē¹¹.
- (11) Savienība ir vienojusies līdz 2015. gadam panākt labu stāvokli visos Savienības ūdeņos, tostarp saldūdenī (upēs, ezeros, gruntsūdeņos), pārejas ūdeņos (grīvās/deltās) un piekrastes ūdeņos zonā līdz vienai jūras jūdzei no krasta¹².

---

⁴ COM(2010) 2020, OV C 88, 19.3.2011.

⁵ Regula (EK) Nr. 443/2009, Direktīva 2009/28/EK, Direktīva 2009/29/EK, Direktīva 2009/30/EK, Direktīva 2009/31/EK, Lēmums Nr. 406/2009/EK, visi – OV L 140, 5.6.2009.

⁶ COM(2011) 112, OV C 140, 11.5.2011.

⁷ COM(2011) 244, OV C 264, 8.9.2011.

⁸ COM(2011) 571, OV C 37, 10.2.2012.

⁹ COM(2010) 546, OV C 121, 19.4.2011.

¹⁰ Eiropadome, 2007. gada 8./9. marts.

¹¹ EUCO 7/10; Padomes secinājumi 7536/10; COM(2011) 244.

¹² Direktīva 2000/60/EK, OV L 327, 22.12.2000.

- (12) Savienība ir vienojusies līdz 2020. gadam panākt labu vides stāvokli visos Savienības jūras ūdeņos¹³.
- (13) Savienība ir vienojusies panākt tādu gaisa kvalitātes pakāpi, kas nerada būtisku negatīvu ietekmi un apdraudējumu cilvēku veselībai un videi¹⁴.
- (14) Savienība ir vienojusies līdz 2020. gadam panākt, lai ķīmiskās vielas izmantotu un ražotu tādā veidā, kas mazina būtisku nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēku veselību un vidi¹⁵.
- (15) Savienība ir vienojusies aizsargāt vidi un cilvēku veselību, novēršot vai samazinot atkritumu rašanās un apsaimniekošanas negatīvo ietekmi, samazinot resursu izmantošanas vispārējo ietekmi un veicinot šīs izmantošanas efektivitāti, piemērojot šādu atkritumu apsaimniekošanas hierarhiju: atkritumu rašanās novēršana, sagatavošana atkārtotai izmantošanai, pārstrāde, cita tipa reģenerācija, apglabāšana¹⁶;
- (16) Savienība ir vienojusies censties panākt absolūtu ekonomikas izaugsmes atsaistīšanu no vides degradācijas¹⁷;
- (17) Savienība ir vienojusies censties panākt augsnes degradācijas ziņā neitrālu stāvokli ilgtspējīgas attīstības kontekstā¹⁸.
- (18) Savienības vides politika balstās jo īpaši uz principu „piesārņotājs maksā”, piesardzības principu un preventīvu darbību, kā arī principu, ka piesārņojums novēršams izcelsmes vietā.
- (19) Darbība prioritāro mērķu īstenošanai būtu jāveic dažādos pārvaldības līmeņos saskaņā ar subsidiaritātes principu.
- (20) Sadarbība ar nevalstiskiem dalībniekiem ir nozīmīga, lai nodrošinātu programmas panākumus un tās prioritāro mērķu sasniegšanu.
- (21) Bioloģiskās daudzveidības izzušana un ekosistēmu degradācija Savienībā būtiski ietekmē vidi un dārgi maksā visai sabiedrībai, jo īpaši ekonomikas dalībniekiem nozarēs, kuras ir tieši atkarīgas no ekosistēmu pakalpojumiem.
- (22) Pastāv ievērojamas iespējas samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas un uzlabot resursu efektivitāti Savienībā. Tas samazinās vides slodzi, palielinās konkurētspēju un dos jaunus izaugsmes avotus un darbvietas, samazinot izmaksas uz uzlabotas efektivitātes, inovāciju ieviešanas tirgū un labākas resursu pārvaldības rēķina visā to aprites ciklā.

---

¹³ Direktīva 2008/56/EK, OV L 164, 25.6.2008.

¹⁴ Lēmums Nr. 1600/2002/EK, OV L 242, 10.8.2002; Direktīva 2008/50/EK, OV L 152, 11.6.2008.

¹⁵ Lēmums Nr. 1600/2002/EK, OV L 242, 10.8.2002; Johannesburgas īstenošanas plāns (2002. gada Pasaulē ilgtspējīgas attīstības samits).

¹⁶ Direktīva 2008/98/EK, OV L 312, 22.11.2008.

¹⁷ Padomes 2012. gada 11. jūnija secinājumi; COM(2011) 571.

¹⁸ Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālās asamblejas rezolūcija A/Res/66/288.

- (23) Vides problēmas un ietekme uz vidi aizvien rada ievērojamu risku cilvēku veselībai un labklājībai, savukārt vides stāvokļa uzlabošanas pasākumiem var būt labvēlīga ietekme.
- (24) Pilnīga un vienāda vides *acquis* īstenošana visā Eiropas Savienībā ir saprātīgs ieguldījums vidē, cilvēku veselībā un arī ekonomikā.
- (25) Savienības vides politikai arī turpmāk būtu jābalstās uz pamatotu pierādījumu bāzi.
- (26) Vides mērķu sasniegšana būtu jāatbalsta ar atbilstīgiem ieguldījumiem.
- (27) Vides integrācija ir būtiska vides slodzes samazināšanai, ko rada citu nozaru politikas virzieni un pasākumi, un mērķu sasniegšanai vides un klimata jomā.
- (28) Savienība ir blīvi apdzīvota, un vairāk nekā 70 % iedzīvotāju dzīvo pilsētu un piepilsētu teritorijās un saskaras ar specifiskām ar vidi un klimatu saistītām problēmām.
- (29) Daudzas vides problēmas ietekmē visu pasauli, un tās var pilnībā atrisināt tikai tad, ja izmantojam vispārēju pasaules mēroga pieeju, savukārt citām vides problēmām ir raksturīga izteikta reģionālā dimensija, un to risināšanai nepieciešama sadarbība ar kaimiņvalstīm.
- (30) Jaunā vispārējā rīcības programma veido daļu no rīcības pēc Ilgtspējīgai attīstībai veltītās ANO konferences („Rio+20”), kas norisinājās 2012. gadā, tāpēc tajā būtu jāatbalsta starptautiski un reģionāli procesi, kuru mērķis ir saistībā ar ilgtspējīgu attīstību un nabadzības samazināšanu pārveidot pasaules ekonomiku par iekļaujošu ekoloģisku ekonomiku.
- (31) Atbilstīga dažādu politisko instrumentu izvēle var palīdzēt uzņēmumiem un patērētājiem uzlabot izpratni par savas darbības ietekmi uz vidi un pārvaldīt šo ietekmi. Šādi politikas instrumenti ir ekonomiskie stimuli, tirgus instrumenti, informācijas prasības, kā arī brīvprātīgi izmantojami instrumenti un pasākumi, lai papildinātu tiesisko regulējumu un dažādos līmeņos iesaistītu ieinteresētās personas.
- (32) Visi jaunajā vispārējā vides rīcības programmā noteiktie pasākumi, darbības un mērķi būtu jāīsteno, ievērojot lietpratīga regulējuma principus¹⁹ un attiecīgos gadījumos veicot visaptverošu ietekmes novērtējumu.
- (33) Panākumi, īstenojot jaunās vispārējās vides rīcības programmas mērķus, būtu jāuzrauga, jāanalizē un jānovērtē, pamatojoties uz saskaņotiem rādītājiem,

---

¹⁹ COM(2010) 543, OV C 121, 19.4.2011.

IR PIENĒMUŠI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Vispārējo Savienības rīcības programmu vides jomā laikposmam līdz 2020. gada 31. decembrim (turpmāk „programma”) pieņem, kā noteikts pielikumā.

2. pants

1. Izpildot programmu, Savienībai ir šādi mērķi:

- (a) aizsargāt, saglabāt un paplašināt Savienības dabas kapitālu;
- (b) padarīt Savienību par resursu izmantošanas ziņā efektīvu, ekoloģisku un konkurētspējīgu ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni;
- (c) aizsargāt Savienības iedzīvotājus no ietekmes saistībā ar vidi un veselības un labklājības riska;
- (d) palielināt ieguvumu no Savienības vides tiesību aktiem;
- (e) uzlabot vides politikas pierādījumu bāzi;
- (f) nodrošināt ieguldījumus saistībā ar vides un klimata politiku un cenu sakārtošanu;
- (g) uzlabot vides jautājumu integrāciju un politikas virzienu saskaņotību;
- (h) uzlabot Savienības pilsētu ilgtspēju;
- (i) palielināt Savienības efektivitāti reģionālu un pasaules vides problēmu risināšanā.

2. Programmas pamatā ir princips „piesārņotājs maksā”, piesardzības princips un preventīva darbība, un princips, ka piesārņojums novēršams izcelsmes vietā.

3. Visi programmā noteiktie pasākumi, darbības un mērķi tiek īstenoti, ievērojot lietpratīga regulējuma principus²⁰ un attiecīgos gadījumos veicot visaptverošu ietekmes novērtējumu.

3. pants

1. Savienība un tās dalībvalstis ir atbildīgas par šajā programmā noteikto prioritāro mērķu sasniegšanas nodrošināšanu. Risinot konstatētās problēmas, īsteno saskaņotu pieeju. Jārīkojas, pienācīgi ņemot vērā subsidiaritātes principu un līmeni, kurš ir vispiemērotākais programmā noteikto prioritāro mērķu un attiecīgo rezultātu sasniegšanai.

---

²⁰ COM(2010) 543, OV C 121, 19.4.2011.

2. Visu līmeņu publiskā sektora iestādes šīs programmas īstenošanā sadarbojas ar uzņēmumiem un sociālajiem partneriem, pilsonisko sabiedrību un atsevišķiem iedzīvotājiem.

4. pants

Šis lēmums stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tā publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Briselē,

*Eiropas Parlamenta vārdā —
priekšsēdētājs*

*Padomes vārdā —
priekšsēdētājs*

PIELIKUMS

„Labklājīga dzīve ar pieejamajiem planētas resursiem”

EIROPAS RĪCĪBAS PROGRAMMA LĪDZ 2020. GADAM

1. Pēdējo 40 gadu laikā ir ieviests plašs tiesību aktu kopums vides jomā, kas veido vienu no pilnīgākajiem mūsdienu standartiem pasaulē. Tas ir palīdzējis risināt dažus no nopietnākajiem vides jautājumiem, kas ir būtiski iedzīvotājiem un uzņēmumiem Savienībā.
2. Pēdējo gadu desmitu laikā ir būtiski samazinātas piesārņojošo vielu emisijas gaisā, ūdenī un augsnē, un pēdējos gados – siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisijas. ES tiesību akti ķīmisko vielu jomā ir modernizēti, un daudzu toksisku vai bīstamu vielu, piemēram, svina, kadmija un dzīvsudraba, izmantojums ir ierobežots produktos, kas tiek lietoti vairumā mājsaimniecību. ES iedzīvotāji var lietot labākās kvalitātes ūdeni pasaulē, un vairāk nekā 18 % ES teritorijas un 4 % tās jūras ūdeņu ir noteikti kā aizsargājamas dabas teritorijas.
3. Savienības vides politika ir veicinājusi inovācijas un ieguldījumus vides precēs un pakalpojumos, radot darbvietas un eksporta iespējas²¹. Secīgas paplašināšanās dēļ augsti vides aizsardzības standarti tiek piemēroti lielā Eiropas kontinenta daļā, un Savienības pūliņi ir palīdzējuši palielināt starptautisko apņemšanos cīnīties pret klimata pārmaiņām un bioloģiskās daudzveidības izzušanu un palīdzējuši īstenot sekmīgus pasaules mēroga centienus likvidēt ozona slāni noārdošas vielas un svinu saturošu degvielu.
4. Ievērojami panākumi ir gūti vides mērķu integrēšanā pārējos Savienības politikas virzienos un darbībās. Reformētajā kopējā lauksaimniecības politikā (KLP) kopš 2003. gada tiešie maksājumi ir saistīti ar prasību lauksaimniekiem uzturēt zemi labā lauksaimniecības un vides stāvoklī un ievērot attiecīgos tiesību aktus vides jomā. Cīņa pret klimata pārmaiņām ir kļuvusi par neatņemamu enerģētikas politikas daļu, un ir gūti panākumi resursu izmantošanas efektivitātes, klimata pārmaiņu un energoefektivitātes apsvērumu integrēšanā citās svarīgās jomās, piemēram, transporta un būvniecības jomā.
5. Tomēr daudzas ES vides jomā novērojamās tendences joprojām ir satraucošas, kas lielā mērā saistīts ar spēkā esošo ES vides tiesību aktu nepietiekamu īstenošanu. Tikai 17 % sugu un biotopu, kas novērtēti saskaņā ar Dzīvotņu direktīvu²², ir labā stāvoklī, un dabas kapitāla degradācija un izzušana apdraud centienus sasniegt ES bioloģiskās daudzveidības un klimata pārmaiņu mērķus. Ar to saistīti lieli papildu izdevumi, kas mūsu ekonomiskajā un sociālajā sistēmā vēl nav pienācīgi novērtēti. 30 % ES teritorijas ir ļoti sadrumstaloti, kas ietekmē sasaisti starp ekosistēmām, to veselību un spēju sniegt pakalpojumus, kā arī biotopu dzīvotspēju. Lai gan ES ir gūti panākumi, atsaistot izaugsmi no SEG emisijām, resursu izmantošanas un ietekmes uz

²¹ *The economic benefits of environmental policy (IES, Vrije Universiteit Amsterdam, 2009); COM(2012) 173; Implementing EU legislation for Green Growth (BIO Intelligence Service, 2011).*

²² Direktīva 92/43/EEK, OV L 206, 22.7.1992.

vidi, resursu izmantošana joprojām ir diezgan neilgtspējīga un neefektīva, un atkritumi vēl netiek pienācīgi apsaimniekoti. Tāpēc ES uzņēmumiem ir liegtas nozīmīgās iespējas, ko sniedz resursu efektīva izmantošana konkurētspējas, izmaksu samazināšanas, ražīguma uzlabošanas un apgādes drošības ziņā. Ūdens kvalitāte un gaisa piesārņojuma līmenis joprojām ir problemātisks daudzās Eiropas daļās, un ES iedzīvotāji joprojām ir pakļauti bīstamu vielu iedarbībai, kas var kaitēt viņu veselībai un labklājībai. Neilgtspējīgas zemes izmantošanas dēļ tiek šķērdēta auglīga augsne, kas ietekmē pārtikas nodrošinājumu un bioloģiskās daudzveidības mērķu sasniegšanas iespējas. Augsnes degradācija turpinās lielā mērā neierobežoti.

6. ES vides izmaiņu cēloņi arvien biežāk ir izmaiņas, kas notiek pasaules līmenī, tostarp demogrāfijas tendences, patēriņa un tirdzniecības modeļi, kā arī strauja tehnikas attīstība. Šīs pārmaiņas var radīt ievērojamas ekonomiskās izaugsmes un sabiedrības labklājības iespējas, taču arī problēmas un nenoteiktību attiecībā uz ES ekonomiku un sabiedrību un vides degradāciju visā pasaulē²³.
7. Gan pašreizējā izšķērdīgā ražošanas un patēriņa sistēma pasaules ekonomikā, gan vispārējā pieprasījuma pieaugums pēc precēm un pakalpojumiem un resursu noplicināšana palielina nozīmīgu izejvielu, minerālu un enerģijas izmaksas, radot lielāku piesārņojumu un vairāk atkritumu, palielinot globālās SEG emisijas un veicinot augsnes degradāciju, atmežošanu un bioloģiskās daudzveidības izzušanu. Gandrīz divu trešdaļu pasaules ekosistēmu stāvoklis pasliktinās²⁴, un ir pierādījumi, ka planētas iespējas saistībā ar bioloģisko daudzveidību, klimata pārmaiņām un slāpekļa ciklu jau ir pārslogotas²⁵. Līdz 2030. gadam varētu rasties 40 % liels pasaules mēroga ūdens deficīts, ja vien netiks gūti ievērojami panākumi resursu efektivitātes uzlabošanā. Pastāv arī risks, ka klimata pārmaiņas vēl vairāk saasinās šīs problēmas, radot lielas izmaksas. 2011. gadā dabas katastrofas, kas izcēlās daļēji klimata pārmaiņu dēļ, radīja globālus ekonomiskus zaudējumus vairāk nekā 300 miljardu euro apmērā. ESAO ir brīdinājusi, ka turpmāka dabas kapitāla degradācija un erozija rada neatgriezenisku pārmaiņu risku, kas var apdraudēt dzīves līmeņa paaugstināšanos divu gadsimtu ilgumā un radīt būtiskas izmaksas²⁶.
8. Dažu šo sarežģīto jautājumu risināšanai būtu pilnībā jāizmanto pašreizējo vides tehnoloģiju potenciāls un jānodrošina labāko pieejamo metožu un inovāciju pastāvīga izstrāde un izmantošana rūpniecībā. Ir nepieciešama strauja attīstība daudzsoļos zinātnes un tehnoloģiju jomās. Tas būtu jāīsteno, stimulējot pētniecību un radot apstākļus, kas veicina privātos ieguldījumus saistībā ar pētniecību. Vienlaikus mums nepieciešama labāka izpratne par potenciālajiem riskiem videi un cilvēku veselībai, kas rodas saistībā ar jaunajām tehnoloģijām, un labāks šo risku novērtējums un pārvaldība. Tas ir priekšnoteikums jauno tehnoloģiju atbalstam

---

²³ SEC(2011) 1067; *The European Environment – State and Outlook 2010: Assessment of Global Megatrends* (EVA, 2010).

²⁴ ANO ģenerālsēkretāra izveidotās Augsta līmeņa darba grupas jautājumos par ilgtspēju pasaulē ziņojums *Resilient People, Resilient Planet: A future worth choosing*, 2012. gads.

²⁵ Ir noteiktas robežvērtības, kas saistītas ar deviņām “planētas iespējām” – to pārslogošana var izraisīt neatgriezeniskas izmaiņas, kurām ir potenciāli postošas sekas cilvēkiem, un to vidū ir klimata pārmaiņas, bioloģiskās daudzveidības izzušana, pasaules saldūdens izmantojums, okeānu paskābināšanās, slāpekļa un fosfora cikli un izmaiņas zemes izmantojumā (*Ecology and Society*, 14. sēj., Nr. 2, 2009).

²⁶ „Perspektīvas vides jomā līdz 2050. gadam” (OECD, 2012).

sabiedrībā, kā arī ES spējai efektīvi un savlaicīgi noteikt potenciālos riskus saistībā ar tehnoloģiju attīstību un tos novērst.

9. Lai nākotnē būtu iespējams labi dzīvot, jau tagad ir jāveic steidzami un saskaņoti pasākumi, lai uzlabotu ekoloģisko izturētspēju un palielinātu ieguvumus, ko vides politika spēj sniegt tautsaimniecībai un sabiedrībai, vienlaikus ievērojot planētas ekoloģiskos ierobežojumus. Šajā programmā atspoguļota ES apņemšanās pārtapt par iekļaujošu ekoloģisku ekonomiku, kas nodrošina izaugsmi un attīstību, aizsargā cilvēku veselību un labklājību, nodrošina pienācīgas darbvietas, mazina nevienlīdzību, veic ieguldījumus dabas kapitālā un saglabā to.
10. Šeit izklāstītais redzējums laikposmam līdz 2050. gadam ir paredzēts, lai noteiktu rīcības virzienu līdz 2020. gadam un pēc tam. ***2050. gadā mēs dzīvosim labi – planētas ekoloģisko iespēju robežās. Mūsu labklājības un veselīgas vides pamatā būs novatoriska aprites ekonomika, kurā nekas netiek izšķērdēts un dabas resursi tiek pārvaldīti tā, lai uzlabotu sabiedrības izturētspēju. Zemais oglekļa dioksīda emisiju līmenis jau sen būs atsaistīts no resursu izmantojuma, nosakot ilgtspējīgas pasaules ekonomikas virzību.***
11. Šādas pārveides īstenošanai nepieciešams pilnībā integrēt vides jautājumus citās politikas jomās, piemēram, enerģētikas, transporta, lauksaimniecības, zivsaimniecības, ekonomikas un rūpniecības, pētniecības un inovāciju, nodarbinātības un sociālās politikas jomā, lai izveidotu saskaņotu un vienotu pieeju. Rīcību ES līmenī būtu jāpapildina ar enerģiskāku rīcību pasaules mērogā un sadarbību ar kaimiņvalstīm ar mērķi risināt kopējas problēmas.
12. ES ir sākusi šo pārveidi, izmantojot ilgtermiņa integrētas stratēģijas, lai apturētu bioloģiskās daudzveidības izzušanu²⁷, uzlabotu resursu izmantošanas efektivitāti²⁸ un paātrinātu pāreju uz ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni²⁹. Komisija ir turpinājusi integrēt vides jautājumus un mērķus nesen sāktās iniciatīvās citās būtiskās politikas jomās, tostarp enerģētikas³⁰ un transporta³¹ jomā, un centusies veicināt pozitīvu ietekmi uz vidi, veicot reformas ES lauksaimniecības un lauku attīstības, zivsaimniecības un kohēzijas politikā, pamatojoties uz līdzšinējiem sasniegumiem.
13. ES ir uzņēmusies daudzas starptautiskas vides saistības, tostarp tās, kas noteiktas Ilgtspējīgai attīstībai veltītajā ANO konferencē („Rio+20”)³², kur tā pauda atbalstu iekļaujošai ekoloģiskai ekonomikai kā plašākas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas pamatam.
14. Šī programma papildina minētos centienus, nosakot ES prioritāros mērķus, kas sasniedzami laikposmā līdz 2020. gadam.

---

²⁷ COM(2011) 244, OV C 264, 8.9.2011.

²⁸ COM(2011) 571, OV C 37, 10.2.2012.

²⁹ COM(2011) 112, OV C 140, 11.5.2011.

³⁰ COM(2011) 885, OV C 102, 5.4.2012.

³¹ COM(2011) 144, OV C 140, 11.5.2011.

³² ANO Ģenerālās asamblejas rezolūcija Nr. 66/288.

15. Daudzos gadījumos rīcība šo mērķu sasniegšanai būs nepieciešama galvenokārt valsts, reģionālā vai vietējā līmenī saskaņā ar subsidiaritātes principu. Citos gadījumos būs vajadzīgi papildu pasākumi ES līmenī. Tā kā vides politika ir kopīgās kompetences joma Eiropas Savienībā, viens no šīs programmas mērķiem ir uzņemties kopīgu atbildību par kopīgiem mērķiem un uzdevumiem un nodrošināt godīgas konkurences nosacījumus uzņēmumiem un publiskajam sektoram. Skaidri mērķi un uzdevumi arī palīdz radīt izpratni par virzienu un paredzamu rīcības pamatu politikas veidotājiem un citām ieinteresētajām personām, tostarp reģioniem un pilsētām, uzņēmumiem, sociālajiem partneriem un iedzīvotājiem.

TEMATISKĀS PRIORITĀTES

1. prioritārais mērķis: aizsargāt, saglabāt un paplašināt ES dabas kapitālu

16. ES ekonomikas uzplaukuma un labklājības pamatā ir tās dabas kapitāls, kas ietver ekosistēmas, kuras nodrošina būtiskas preces un pakalpojumus, sākot ar auglīgu augsni un daudzfunkcionāliem mežiem līdz ražīgām zemēm un jūrām, no svaiga ūdens un tīra gaisa līdz apputeksnēšanai, plūdu kontrolei, klimata regulēšanai un aizsardzībai pret dabas katastrofām. ES tiesību aktu ievērojamas daļas mērķis ir aizsargāt, saglabāt un paplašināt dabas kapitālu, to vidū ir Ūdens pamatdirektīva (ŪPD)³³, Jūras stratēģijas pamatdirektīva (JSPD)³⁴, Gaisa kvalitātes pamatdirektīva un ar to saistītās direktīvas³⁵, Dzīvotņu direktīva un Putnu direktīva³⁶. Tiesību akti attiecībā uz klimata pārmaiņām, ķīmiskajām vielām, rūpnieciskām emisijām un atkritumiem arī palīdz mazināt apdraudējumu bioloģiskajai daudzveidībai, tostarp ekosistēmām, sugām un biotopiem.
17. Tomēr nesen veikti novērtējumi liecina, ka bioloģiskā daudzveidība ES joprojām turpina izzust un ka vairumā ekosistēmu ir notikusi nopietna degradācija³⁷. ES bioloģiskās daudzveidības stratēģijā līdz 2020. gadam³⁸ ir noteikti mērķi un pasākumi, kas jāveic, lai mainītu negatīvās tendences un lai uzlabotu ekosistēmu pakalpojumus. Tā ir pilnībā jāīsteno, lai ES varētu sasniegt savu 2020. gada bioloģiskās daudzveidības pamatmērķi. Lai gan šajā stratēģijā ir iekļauti pasākumi, kas uzlabos Putnu direktīvas un Dzīvotņu direktīvas, tostarp *Natura 2000* tīkla, īstenošanu, pamatmērķa sasniegšanai būs pilnībā jāīsteno visi spēkā esošie tiesību akti, kuru mērķis ir aizsargāt dabas kapitālu.
18. Neraugoties uz ievērojamām līdzšinējām pūlēm, prasību saskaņā ar ŪPD līdz 2015. gadam panākt „labu ekoloģisko stāvokli” visticamāk var izpildīt tikai attiecībā uz aptuveni 53 % virszemes ūdensobjektiem ES³⁹. Pastāv arī risks, ka Jūras stratēģijas pamatdirektīvas mērķis panākt „labu vides stāvokli” līdz 2020. gadam

³³ Direktīva 2000/60/EK, OV L 327, 22.12.2000.

³⁴ Direktīva 2008/56/EK, OV L 164, 25.6.2008.

³⁵ Direktīva 2008/50/EK, OV L 152, 11.6.2008., un Direktīva 2004/107/EK, OV L 23, 26.1.2005.

³⁶ Direktīva 2009/147/EK, OV L 20, 26.1.2010., un Direktīva 92/43/EEK, OV L 206, 22.7.1992.

³⁷ EVA tehniskais ziņojums Nr. 12/2010.

³⁸ COM(2011) 244, OV C 264, 8.9.2011.

³⁹ COM(2012) 673.

varētu netikt sasniegts, cita starpā joprojām notiekošās pārzvejas dēļ un jūras piesārņojuma klātbūtnes dēļ Eiropas jūrās. Lai gan ES gaisa un rūpniecisko emisiju politika ir palīdzējusi samazināt daudzu veidu piesārņojumu, ekosistēmas joprojām cieš no pārmērīgu slāpekļa nosēdumu veidošanās un ozona piesārņojuma, kas saistīts ar transporta, intensīvas lauksaimniecības un elektroenerģijas ražošanas radītajām emisijām.

19. Tāpēc, lai aizsargātu, saglabātu un paplašinātu ES dabas kapitālu, būtu arī jārisina problēmas to izcelsmes vietā, cita starpā labāk integrējot dabas kapitāla mērķus citās politikas jomās, nodrošinot, lai politikas virzieni būtu saskaņoti un sniegtu papildu ieguvumus. Ekoloģiskie elementi, kas noteikti Komisijas reformas priekšlikumos, jo īpaši attiecībā uz ES lauksaimniecību, zivsaimniecību un kohēzijas politiku, ar kuriem vienlaikus ir ierosināti priekšlikumi par videi nekaitīgāku ES budžetu saskaņā ar daudzgadu finanšu shēmu 2014.–2020. gadam, ir paredzēti, lai atbalstītu šo mērķu sasniegšanu. Piemēram, ūdens ekosistēmām lauku apvidos būtu jāgūst labums no saimniecības maksājumu piesaistīšanas attiecīgo ŪPD prasību ievērošanai, kā noteikts Komisijas priekšlikumos par KLP reformu⁴⁰. Videi nekaitīgāka KLP veicinās arī videi labvēlīgu lauksaimniecības praksi – kultūru dažādošanu, ilggadīgo zālāju aizsardzību un ekoloģiski vērtīgas lauksaimniecības zemes un mežu teritoriju izveidi un uzturēšanu.
20. Attiecībā uz jūras vidi, lai gan jūrniecības nozare piedāvā ekonomiskās iespējas, sākot ar zveju, kuģošanu un akvakultūru līdz izejvielām, jūras enerģijai un jūras biotehnoloģijām, ir jārūpējas, lai nodrošinātu, ka to izmantošana ir saderīga ar jūras un piekrastes ekosistēmu saglabāšanu un ilgtspējīgu apsaimniekošanu.
21. Uz ekosistēmu balstītas pieejas klimata pārmaiņu mazināšanas un pielāgošanās jomā, kuras nāk par labu bioloģiskajai daudzveidībai un citu ekosistēmu pakalpojumu nodrošināšanai, būtu jāizmanto plašāk kā daļu no ES klimata pārmaiņu politikas, savukārt citi vides mērķi, piemēram, bioloģiskās daudzveidības saglabāšana un ūdens aizsardzība, būtu pilnībā jāņem vērā, pieņemot lēmumus attiecībā uz atjaunojamo enerģiju. Visbeidzot, būs jāievieš pasākumi, kas risinātu transporta izraisīta gaisa piesārņojuma un CO₂ emisiju problēmas⁴¹.
22. Degradācija, sadrumstalotība un neilgtspējīga zemes izmantošana ES apdraud vairāku būtisku ekosistēmu pakalpojumu sniegšanu, radot draudus bioloģiskajai daudzveidībai un palielinot Eiropas neaizsargātību pret klimata pārmaiņām un dabas katastrofām. Tas arī veicina augsnes degradāciju. Vairāk nekā 25 % ES teritorijas ir skārusi ūdens izraisīta augsnes erozija, kas iespaido augsnes funkcijas un ietekmē saldūdens kvalitāti. Augsnes piesārņojums un pārklāšana ar mākslīgu segumu ir arī joprojām aktuālas problēmas. Domājams, ka ir piesārņots vairāk nekā pusmiljons teritoriju visā ES, un, kamēr tās nav noteiktas un novērtētas, tās turpina radīt potenciāli nopietnu risku videi un veselībai. Katru gadu vairāk nekā 1000 km² zemes tiek izmantoti mājokļu būvei, rūpniecībai, transportam vai atpūtai. Šīs ilgtermiņa izmaiņas ir sarežģīti vai dārgi labot, un tās gandrīz vienmēr ir saistītas ar kompromisiem starp dažādām sociālām, ekonomiskām un vides vajadzībām.

---

⁴⁰ COM(2011) 625, OV C 37, 10.2.2012.

⁴¹ COM(2011) 144, OV C 140, 11.5.2011.

Dalībvalstu lēmumi saistībā ar zemes izmantošanas plānošanu būtu jāpadara ilgtspējīgāki.

23. Lai samazinātu cilvēku izraisīto būtiskāko slodzi uz zemi, augsni un citām ekosistēmām Eiropā, tiks veikti pasākumi, kas nodrošinās pienācīgu vides, sociālās un ekonomiskās ietekmes ievērošanu lēmumos saistībā ar zemes izmantošanu visos attiecīgajos līmeņos. „Rio+20” konferences rezultāts ir aicinājums panākt „augšnes degradācijas ziņā neitrālu stāvokli”. ES un dalībvalstīm vajadzētu pārdomāt, kā vislabāk padarīt īstenojamās šādas saistības to attiecīgajās kompetences jomās un risināt augsnes kvalitātes problēmas ar saistošu tiesisko regulējumu⁴². Tiks noteikti arī mērķi attiecībā uz ilgtspējīgu zemes izmantošanu un augsni.
24. Lai gan slāpekļa un fosfora ienesas ES vidē pēdējo 20 gadu laikā ir ievērojami samazinājušās, pārmērīga barības vielu noplūde turpina ietekmēt gaisa un ūdens kvalitāti un negatīvi ietekmēt ekosistēmas, radot būtiskas problēmas cilvēku veselībai. Jo īpaši steidzami ir jārisina amonjaka noplūde neefektīvas mēslošanas līdzekļu pārvaldības un neatbilstošas notekūdeņu attīrīšanas dēļ, lai nākotnē ievērojami samazinātu barības vielu noplūdi. Ir vajadzīgs arī turpmāks darbs, lai pārvaldītu barības vielu ciklu rentablākā un resursefektīvākā veidā un paaugstinātu mēslošanas līdzekļu izmantošanas efektivitāti. Tas rada nepieciešamību uzlabot ES vides tiesību aktu īstenošanu, lai risinātu šīs problēmas, vajadzības gadījumā nosakot stingrākas prasības un raugoties uz barības vielu ciklu kā daļu no holistiskākas pieejas, kas savstarpēji savieno un integrē esošās ES politikas jomas, kurām ir nozīme, risinot pārmērīgas barības vielu noplūdes un eutrofikācijas problēmas.
25. Saskaņā ar bioloģiskās daudzveidības stratēģiju īstenotā rīcība, lai atjaunotu 15 % degradēto ekosistēmu ES un paplašinātu zaļās infrastruktūras izmantojumu, palīdzēs pārvarēt zemes platību sadrumstalotību. Tā paplašinās dabas kapitālu un palielinās ekosistēmu izturētspēju, un tā var radīt rentablas iespējas attiecībā uz klimata pārmaiņu mazināšanu, pielāgošanos klimata pārmaiņām un katastrofu riska pārvaldību. Tikmēr dalībvalstu centieni kartēt un novērtēt ekosistēmas un to pakalpojumus, kā arī 2015. gadā plānotā iniciatīva “nav bioloģiskās daudzveidības neto zuduma” palīdzēs saglabāt dabas kapitāla resursus dažādos mērogos. Ekosistēmu pakalpojumu ekonomiskās vērtības iekļaušana grāmatvedības uzskaites un pārskatu sistēmās ES un valstu līmenī līdz 2020. gadam ļaus labāk pārvaldīt ES dabas kapitālu.
26. Lai aizsargātu, saglabātu un paplašinātu ES dabas kapitālu, programma nodrošina, ka līdz 2020. gadam:
  - (a) bioloģiskās daudzveidības izzušana un ekosistēmu pakalpojumu degradācija ir apturēta, un to pakalpojumi tiek uzturēti un uzlaboti;
  - (b) ietekme, ko rada slodze uz saldūdens, pārejas un piekrastes ūdeņiem, ir būtiski samazinājusies, lai sasniegtu, saglabātu vai nostiprinātu labu stāvokli saskaņā ar Ūdens pamatdirektīvu;

---

⁴² COM(2006) 232 (OV C 332, 30.12.2006.) ir priekšlikums direktīvai, ar ko izveido pamatnostādnes augsnes aizsardzībai un groza Direktīvu 2004/35/EK.

- (c) slodzes uz jūras ūdeņiem ietekme ir samazināta, lai sasniegtu vai saglabātu labu vides stāvokli, kā paredzēts Jūras stratēģijas pamatdirektīvā;
- (d) gaisa piesārņojuma ietekme uz ekosistēmām un bioloģisko daudzveidību ir vēl vairāk samazināta;
- (e) zeme ES tiek pārvaldīta ilgtspējīgā veidā, augsne ir pienācīgi aizsargāta, un piesārņotu teritoriju attīrīšana jau tiek sekmīgi īstenota;
- (f) barības vielu cikls (slāpekļis un fosfors) tiek pārvaldīts ilgtspējīgākā un resursu izmantošanas ziņā efektīvākā veidā;
- (g) meži un to sniegtie pakalpojumi ir aizsargāti, un to izturētspēja pret klimata pārmaiņām un ugunsgrēkiem ir uzlabojusies.

Lai to panāktu, ir nepieciešams:

- (a) pilnībā īstenot ES bioloģiskās daudzveidības stratēģiju;
- (b) pilnībā īstenot Eiropas ūdens resursu aizsardzības konceptuālo plānu;
- (c) pastiprināt centienus, cita starpā, nodrošināt veselīgus zivju krājumus vēlākais līdz 2020. gadam, visās zvejniecībās no 2015. gada sākot zveju maksimālos ilgtspējīgas ieguves apjomos vai par tiem mazākos apjomos, un izvirzīt ES mēroga kvantitatīvu samazinājuma mērķi attiecībā uz jūras piesārņojumu;
- (d) pastiprināt centienus panākt pilnīgu atbilstību ES tiesību aktiem par gaisa kvalitāti, un definēt stratēģiskos mērķus un rīcību pēc 2020. gada;
- (e) pastiprināt centienus, lai samazinātu augsnes eroziju un palielinātu organisko vielu saturu augsnē, attīrītu piesārņotas teritorijas, uzlabotu zemes izmantošanas aspektu iekļaušanu koordinētā lēmumu pieņemšanā, kurā iesaistīti visi attiecīgie valdības līmeņi, un palīdzētu to īstenot, izvirzot mērķus attiecībā uz zemi un augsni kā resursu, kā arī teritoriju plānošanas mērķus;
- (f) veikt turpmākus pasākumus, lai samazinātu slāpekļa un fosfora emisijas, tostarp no sadzīves un rūpnieciskajiem notekūdeņiem un mēslojuma izmantošanas;
- (g) izstrādāt un īstenot jaunu ES mežu stratēģiju, kas pievēršas daudzajām vajadzībām saistībā ar mežu un mežu devumam un sniedz ieguldījumu stratēģiskākas pieejas izveidē attiecībā uz mežu aizsardzību un uzlabošanu.

2. prioritārais mērķis: padarīt ES par resursu izmantošanas ziņā efektīvu, ekoloģisku un konkurētspējīgu ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni

27. Stratēģijas “Eiropa 2020” pamatiniciatīvas “Resursu ziņā efektīva Eiropa” mērķis ir atbalstīt pāreju uz ekonomiku, kas efektīvi izmanto visus resursus, absolūti atsaista ekonomikas izaugsmi no resursu un enerģijas izmantošanas un tās ietekmes uz vidi, samazina siltumnīcefekta gāzu emisijas, uzlabo konkurētspēju ar efektivitātes un inovācijas palīdzību un veicina lielāku energoapgādes drošību. Ceļvedis par resursu

efektīvu izmantošanu Eiropā⁴³ un Ceļvedis virzībai uz konkurētspējīgu ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni⁴⁴ ir galvenie iniciatīvas elementi, kuri veido pamatu turpmākajām darbībām šo mērķu sasniegšanai.

28. Inovācija resursu izmantošanas efektivitātes uzlabošanai ir vajadzīga visā tautsaimniecībā, lai uzlabotu konkurētspēju laikā, kad paaugstinās resursu cenas, tie ir nepietiekami un pastāv apgādes ierobežojumi. Uzņēmējdarbības sektors ir nozīmīgākais inovācijas, tostarp ekoinovācijas, veicinātājs. Tomēr tirgus pats nespēs sniegt rezultātus. Valdības rīcībai Savienības un dalībvalstu līmenī ir būtiska nozīme, lai nodrošinātu pareizos pamatnosacījumus ekoinovācijai, veicinot ilgtspējīgas uzņēmējdarbības attīstību vai tehnoloģisku risinājumu izstrādi saistībā ar vides problēmām⁴⁵.
29. Šai pamatprasībai attiecībā uz vides problēmu risināšanu ir arī būtiski sociālekonomiski ieguvumi. Potenciāls nodarbinātības pieaugums, ko rada pāreja uz resursu ziņā efektīvu ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni, ir ļoti svarīga stratēģijas "Eiropa 2020" nodarbinātības mērķu sasniegšanai⁴⁶. Nodarbinātība vides tehnoloģiju un pakalpojumu nozarē ES pēdējos gados ir palielinājusies par aptuveni 3 % gadā⁴⁷. Pasaules ekonomiku tirgus vērtība tiek lēsta vismaz viena triljona euro apmērā, un paredzams, ka tā gandrīz divkāršosies nākamo desmit gadu laikā. Eiropas uzņēmumi pasaules mērogā jau ir līderpozīcijās otreizējas pārstrādes un energoefektivitātes jomā, un tie ir jāmudina gūt labumu no globālā pieprasījuma pieauguma, kas tiek atbalstīts Ekoinovācijas rīcības plānā⁴⁸. Piemēram, paredzams, ka Eiropas atjaunojamās enerģijas nozarē vien līdz 2020. gadam radīsies vairāk nekā 400 000 jaunu darbvietai.⁴⁹
30. ES klimata un enerģētikas tiesību aktu kopuma pilnīga īstenošana ir būtiska, lai sasniegtu noteiktos mērķus līdz 2020. gadam un izveidotu konkurētspējīgu ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni līdz 2050. gadam. ES sekmīgi virzās uz iekšzemes SEG emisiju samazināšanu līdz 2020. gadam par 20 % salīdzinājumā ar 1990. gadu, bet 20 % energoefektivitātes mērķa sasniegšanai būs nepieciešami daudz ātrāki efektivitātes uzlabojumi. Tas ir svarīgi arī, ņemot vērā arvien lielāku enerģijas pieprasījuma pieaugumu un notiekošo diskusiju par pretrunām starp zemes izmantojumu pārtikas un bioenerģijas ražošanai. Ir sagaidāms, ka jaunā Energoefektivitātes direktīva šajā sakarībā sniegs ievērojamu ieguldījumu.
31. Visām ekonomikas nozarēm būs jāsniedz ieguldījums SEG emisiju mazināšanā ES – pasaules mēroga centieni sava daļa. ES ir jāvienojas par turpmākajiem pasākumiem saistībā ar tās klimata un enerģētikas regulējumu pēc 2020. gada, lai sagatavotos starptautiskām sarunām par jaunu juridiski saistošu nolīgumu un lai nodrošinātu

---

⁴³ COM(2011) 571, OV C 37, 10.2.2012.

⁴⁴ COM(2011) 112, OV C 140, 11.5.2011.

⁴⁵ *Fostering Innovation for Green Growth* (OECD, 2011) un *The Eco-Innovation Gap: An economic opportunity for business* (EIO, 2012).

⁴⁶ COM(2012) 173, vēl nav publicēts OV.

⁴⁷ ES ekoloģiskās nozarē 2008. gadā bija nodarbināti aptuveni 2,7 miljoni cilvēku, un 2012. gadā šis skaits varētu būt aptuveni 3,4 miljoni (Ecorys, 2012).

⁴⁸ COM(2011) 899, OV C 102, 5.4.2012.

⁴⁹ *The impact of renewable energy policy on economic growth and employment in the EU* (Employ-RES, 2009).

dalībvalstīm un nozarē skaidru satvaru nepieciešamo vidēja termiņa ieguldījumu veikšanai. Tāpēc ES jāapsver politikas risinājumi emisiju samazinājumu panākšanai, kas noteikti Ceļvedī virzībai uz konkurētspējīgu ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni pēc 2020. gada. Enerģētikas ceļvedis 2050. gadam un Baltā grāmata par transportu jāatbalsta ar spēcīgu politikas satvaru. Turklāt dalībvalstīm ir jāizstrādā un jāievieš ilgtermiņa izmaksu ziņā efektīvas zema oglekļa dioksīda emisiju līmeņa attīstības stratēģijas, lai sasniegtu ES mērķi līdz gadsimta vidum samazināt SEG emisijas par 80–95 %, salīdzinot ar 1990. gadu, kas ir daļa no pasaules mēroga centieniem ierobežot planētas vidējo temperatūras pieaugumu līdz ne vairāk kā 2 °C. ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēma pēc 2020. gada joprojām būs ES klimata politikas galvenais pīlārs.

32. Labāko pieejamo metožu izmantojums ražošanā saskaņā ar Rūpniecisko emisiju direktīvu radīs labākus resursu izmantošanas modeļus un samazinās emisijas no vairāk nekā 50 000 lielām rūpnieciskām iekārtām ES, tādējādi būtiski sekmējot novatorisku metožu izstrādi, padarot ekonomiku ekoloģiskāku un ilgtermiņā samazinot izmaksas rūpniecības nozarē.
33. Tiks veikti arī pasākumi, kas vēl vairāk uzlabos preču un pakalpojumu vides rādītājus ES tirgū visā to dzīves ciklā ar tādu pasākumu palīdzību, kas palielinās apgādi ar vides ziņā ilgtspējīgākiem produktiem un veicinās būtisku pavērsienu patērētāju pieprasījumā pēc šiem produktiem. Tas tiks panākts, izmantojot līdzsvarotu stimulu kopumu patērētājiem un uzņēmumiem, tostarp MVU, tirgus instrumentus un regulējumu, kas samazinās to darbības un produktu ietekmi uz vidi. Spēkā esošie tiesību akti par produktiem, piemēram, Ekodizaina direktīva, Energomarķējuma direktīva un Ekomarķējuma regula tiks pārskatītas, lai uzlabotu produktu vides rādītājus un resursefektivitāti visā to dzīves ciklā, tādējādi nodrošinot saskaņotāku regulējumu ilgtspējīgai ražošanai un patēriņam ES⁵⁰.
34. Tā kā 80 % no ietekmes uz vidi, kas saistīta ar produktiem, attiecas uz to projektēšanas posmu, ES politikas regulējumam ir jānodrošina, lai prioritārie produkti, kas tiek laisti ES tirgū, tiktu projektēti ekoloģiski, kas ļaus optimizēt resursu un materiālu efektīvu izmantošanu, cita starpā risinot pārstrādes, pārstrādātu materiālu un izturīguma problēmas. Šīm prasībām būs jābūt īstenojamām un ieviešamām. Tiks pastiprināti ES un dalībvalstu līmeņa centieni novērst šķēršļus ekoinovācijai⁵¹ un pilnā mērā atraisīt Eiropas ekonomikas potenciālu, kas nodrošinās ieguvumus saistībā ar videi nekaitīgām darbvietām un izaugsmi.
35. Lai izveidotu rīcības satvaru resursu izmantošanas efektivitātes aspektu uzlabošanai ne tikai saistībā ar SEG emisijām un enerģiju, tiks noteikti mērķi patēriņa kopējās ietekmes uz vidi mazināšanai, jo īpaši attiecībā uz pārtikas, mājokļu un mobilitātes sektoru⁵². Kopā ņemot, šie sektori rada gandrīz 80 % no patēriņa ietekmes uz vidi.

---

⁵⁰ Ekodizaina direktīvu, Enerģomarkējuma direktīvu, Ekomarķējuma regulu, Kopienas vides vadības un audita sistēmu (*EMAS*) un tiesību aktus pret negodīgu komercpraksi paredzēts pārskatīt līdz 2015. gadam.

⁵¹ COM(2011) 899, OV C 102, 5.4.2012.

⁵² Ik gadu ES tiek radīti aptuveni 89 miljoni tonnu pārtikas atkritumu, kas veido 179 kg uz vienu iedzīvotāju (*BIO Intelligence Service*, 2010). Mājokļu un infrastruktūras kopējā ietekme veido aptuveni 15–30 % no visas ar patēriņu saistītās vides slodzes Eiropā, un tā ir līdzvērtīga aptuveni 2,5 tonnām CO₂ uz vienu iedzīvotāju gadā (SEC(2011) 1067).

“Rio+20” konferencē tika atzīta vajadzība būtiski samazināt pārtikas zudumus pēc ražas novākšanas, citus pārtikas zudumus un atkritumus visā pārtikas aprītē.

36. Papildus obligātajām zaļā publiskā iepirkuma prasībām attiecībā uz dažām produktu kategorijām⁵³ lielākā daļa dalībvalstu ir pieņēmušas brīvprātīgus rīcības plānus, un daudzas ir izvirzījušas mērķus atsevišķām produktu grupām. Tomēr visu līmeņu pārvaldes iestādēm ir ievērojamas iespējas vēl vairāk samazināt to ietekmi uz vidi, pieņemot lēmumus par pirkumu. Dalībvalstīm un reģioniem vajadzētu veikt turpmākus pasākumus, lai sasniegtu mērķi piemērot zaļā iepirkuma kritērijus vismaz 50 % no piedāvājumu konkursiem. Komisija izvērtēs iespēju ieviest turpmākus nozaru tiesību aktus, lai noteiktu obligātus zaļā publiskā iepirkuma noteikumus attiecībā uz papildu produktu kategorijām.
37. Pastāv arī ievērojams potenciāls atkritumu apsaimniekošanas uzlabošanai ES, lai efektīvāk izmantotu resursus, atvērtu jaunus tirgus, radītu jaunas darbvietas un samazinātu atkarību no izejvielu importa, tajā pašā laikā samazinot ietekmi uz vidi⁵⁴. ES katru gadu saražo 2,7 miljardus tonnu atkritumu, no kuriem 98 miljoni tonnu ir bīstami. Vidēji tikai 40 % no cietajiem atkritumiem tiek izmantoti atkārtoti vai pārstrādāti. Pārējie tiek apglabāti poligonos vai tiek sadedzināti. Dažās dalībvalstīs vairāk nekā 70 % atkritumu tiek pārstrādāti, kas liecina par to, ka atkritumus var izmantot kā vienu no galvenajiem ES resursiem. Tajā pašā laikā daudzās dalībvalstīs vairāk nekā 75 % sadzīves atkritumu tiek apglabāti poligonos.
38. Lai atkritumus pārvērstu par resursu, kā aicināts Ceļvedī par resursu efektīvu izmantošanu, ir pilnībā jāsteno ES tiesību akti atkritumu jomā visā ES, pamatojoties uz atkritumu apsaimniekošanas hierarhijas stingru piemērošanu un ietverot dažādus atkritumu veidus⁵⁵. Vajadzīgi papildu centieni, lai samazinātu radīto atkritumu daudzumu uz vienu iedzīvotāju absolūtos skaitļos, reģenerācijai enerģijā izmantotu tikai nepārstrādājamus atkritumus, pakāpeniski izbeigtu atkritumu apglabāšanu poligonos, nodrošinātu kvalitatīvu pārstrādi un attīstītu otrreizējo izejvielu tirgus. Bīstami atkritumi būs jāapsaimnieko tā, lai samazinātu būtisku negatīvu ietekmi uz cilvēku veselību un vidi, par ko tika panākta vienošanās „Rio+20” konferencē. Lai to panāktu, daudz sistemātiskāk visā ES būtu jāpieņem tirgus instrumenti, kas rada priekšrocības atkritumu rašanās novēršanai, pārstrādei un atkārtotai izmantošanai. Būtu jānovērš pārstrādes darbību šķēršļi ES iekšējā tirgū un jāpārskata pašreizējie mērķi attiecībā uz atkritumu rašanās novēršanu, atkārtotu izmantošanu, pārstrādi, reģenerāciju un atkritumu novirzīšanu no poligoniem, lai virzītos uz aprites ekonomiku, kurā resursi tiek izmantoti kaskādes veidā un atliekvielu daudzums ir tuvs nullei.
39. Resursu efektivitāte ūdens nozarē arī tiks noteikta kā prioritāra, lai palīdzētu panākt labu ūdens resursu stāvokli. Lai gan sausums un ūdens trūkums ietekmē arvien lielāku Eiropas daļu, tiek lēsts, ka 20–40 % Eiropā pieejamā ūdens joprojām tiek

---

⁵³ Regula (EK) Nr. 106/2008, OV L 39, 13.2.2008.; Direktīva 2009/33/EK, OV L 120, 15.5.2009., un jaunā Energoefektivitātes direktīva 2012/27/ES, OV L 315, 14.11.2012.

⁵⁴ Piemēram, pilnībā īstenojot ES tiesību aktus atkritumu jomā, varētu ietaupīt 72 miljardus euro gadā, palielināt ES atkritumu apsaimniekošanas un pārstrādes nozares gada apgrozījumu par 42 miljardiem euro un radīt vairāk nekā 400 000 darbvieta līdz 2020. gadam.

⁵⁵ Direktīva 2008/98/EK, OV L 312, 22.11.2008.

izšķērdēts, piemēram, noplūžu dēļ sadales sistēmā. Saskaņā ar pieejamajiem modelēšanas rezultātiem joprojām pastāv plašas iespējas uzlabot ūdens izmantošanas efektivitāti Eiropas Savienībā. Turklāt ir sagaidāms, ka augošais pieprasījums un klimata pārmaiņu ietekme ievērojami palielinās slodzi uz Eiropas ūdens resursiem. Ņemot vērā iepriekš minēto, Savienībai un dalībvalstīm būtu jāīsteno, lai nodrošinātu, ka ūdens ieguvē tiek ievēroti pieejamo atjaunojamo ūdens resursu ierobežojumi līdz 2020. gadam, tostarp uzlabojot ūdens resursu izmantošanas efektivitāti ar tādu tirgus mehānismu palīdzību kā ūdens cenu noteikšana, kas atspoguļo ūdens patieso vērtību⁵⁶. Panākumus veicinās novatorisku tehnoloģiju, sistēmu un uzņēmējdarbības modeļu paātrināta demonstrācija un ieviešana, pamatojoties uz Eiropas inovācijas partnerības ūdens resursu jomā stratēģisko īstenošanas plānu.

40. Ilgtermiņa un paredzama politikas sistēma visās šajās jomās palīdzēs veicināt ieguldījumus un pasākumus, kas vajadzīgi, lai pilnībā attīstītu videi nekaitīgāku tehnoloģiju tirgu un veicinātu ilgtspējīgus uzņēmējdarbības risinājumus. Ir nepieciešami resursu efektivitātes rādītāji un mērķi, lai publiskā un privātā sektora lēmumu pieņēmējiem nodrošinātu nepieciešamās vadlīnijas ekonomikas pārveidē. Tie kļūs par neatņemamu šīs programmas sastāvdaļu, tiklīdz par tiem tiks panākta vienošanās Savienības līmenī.
41. Lai padarītu ES par resursu izmantošanas ziņā efektīvu, ekoloģisku ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni, programma nodrošina, ka līdz 2020. gadam:
- (a) ES ir sasniegusi klimata un enerģētikas mērķvērtības 2020. gadam un strādā pie SEG emisiju samazināšanas par 80–95 % līdz 2050. gadam, salīdzinot ar 1990. gadu, kas veido daļu no pasaules kopējiem centieniem panākt, lai vidējās temperatūras pieaugums nepārsniegtu 2 °C;
  - (b) ES rūpniecības kopējā ietekme uz vidi visās galvenajās rūpniecības nozarēs ir ievērojami samazinājusies, un ir palielinājusies resursu izmantošanas efektivitāte;
  - (c) ražošanas un patēriņa kopējā ietekme uz vidi ir samazinājusies, jo īpaši pārtikas, mājokļu un mobilitātes sektoros;
  - (d) atkritumi tiek droši apsaimniekoti kā resurss, atkritumu daudzums absolūtos skaitļos uz vienu personu samazinās, reģenerācijai enerģijā izmanto tikai nepārstrādājamus atkritumus, pārstrādājamu un kompostējamu materiālu apglabāšana poligonos ir faktiski izbeigta;
  - (e) pārmērīga ūdens resursu noslodze ES ir novērsta vai ievērojami samazināta.

Lai to panāktu, ir nepieciešams:

- (a) pilnībā īstenot klimata un enerģētikas tiesību aktu kopumu un vienoties par ES klimata un enerģētikas politikas sistēmu laikposmam pēc 2020. gada;

---

⁵⁶ COM(2012) 673.

- (b) panākt labāko pieejamo metožu vispārēju piemērošanu un pastiprināt centienus veicināt jaunu novatorisku tehnoloģiju, procesu un pakalpojumu izmantošanu;
- (c) stimulēt publiskā un privātā sektora pētniecības un inovāciju centienus, kas vajadzīgi, lai ieviestu novatoriskas tehnoloģijas, sistēmas un uzņēmējdarbības modeļus, kas paātrinās pāreju uz resursu ziņā efektīvu ekonomiku ar zemu oglekļa emisiju līmeni un samazinās šīs pārejas izmaksas;
- (d) izveidot saskaņotāku regulējumu ilgtspējīgai ražošanai un patēriņam; pārskatīt tiesību aktus par produktiem, lai uzlabotu produktu vides rādītājus un resursefektivitāti visā to dzīves ciklā; izvirzīt mērķus attiecībā uz patēriņa vispārējās ietekmes samazināšanu;
- (e) pilnībā īstenot ES tiesību aktus atkritumu jomā. Tas ietvers atkritumu apsaimniekošanas hierarhijas piemērošanu un tirgus instrumentu un pasākumu efektīvu izmantošanu, lai nodrošinātu, ka atkritumu apglabāšana poligonos ir faktiski izbeigta, reģenerācijai enerģijā izmanto tikai nepārstrādājamus atkritumus, pārstrādātus atkritumus izmanto kā ES izejmateriālu būtisku, uzticamu avotu, bīstami atkritumi tiek droši apsaimniekoti un to rašanās apjoms ir samazināts, nelikumīga atkritumu pārvadāšana ir izskausta, un ir novērsti iekšējā tirgus šķēršļi videi nekaitīgai pārstrādes darbībai ES;
- (f) uzlabot ūdens izmantošanas efektivitāti, nosakot mērķus upju baseinu līmenī un izmantojot tirgus mehānismus, piemēram, ūdens cenas noteikšanu.

3. prioritārais mērķis: aizsargāt ES iedzīvotāju veselību un labklājību no negatīvas ietekmes un riska, kas saistīts ar vidi

- 42. Ar ES vides tiesību aktiem ir panākti būtiski ieguvumi sabiedrības veselībai un labklājībai. Tomēr ūdens, gaisa piesārņojums un ķīmiskās vielas sabiedrībā joprojām rada visvairāk satraukuma par vidi⁵⁷ ES. Pasaules Veselības organizācija (PVO) lēš, ka 53 Eiropas valstīs⁵⁸ negatīvi vides faktori ir atbildīgi par 15–20 % no visiem nāves gadījumiem. ESAO prognozē, ka līdz 2050. gadam pilsētu gaisa piesārņojums visā pasaulē kļūs par galveno ar vidi saistīto nāves cēloni.
- 43. Uz ievērojamu daļu ES iedzīvotāju joprojām kaitīgi iedarbojas gaisa piesārņojums, kura apjomi pārsniedz PVO ieteiktos standartus⁵⁹. Rīcība ir jo īpaši vajadzīga teritorijās, kur uz cilvēkiem, jo īpaši jutīgām vai mazāk aizsargātām sabiedrības grupām, un ekosistēmām lielā apjomā iedarbojas kaitīgi piesārņotāji, piemēram, pilsētās vai ēkās.
- 44. Piekļuve apmierinošas kvalitātes ūdenim joprojām ir problemātiska vairākās ES lauku teritorijās, bet no labas kvalitātes Eiropas peldūdeņu nodrošināšanas labumu gūst gan cilvēku veselība, gan ES tūrisma nozare. Plūdu negatīvās sekas cilvēku

⁵⁷ Īpaša Eirobarometra aptauja 365 (2011. g.).

⁵⁸ EVA, „The European environment – state and outlook 2010” (“SOER 2010”).

⁵⁹ SOER 2010.

veselībai un saimnieciskai darbībai tiek piedzīvotas arvien biežāk, kas daļēji skaidrojams ar izmaiņām hidroloģiskajā ciklā un zemes izmantojumā.

45. Pašreizējās politikas nepilnīga īstenošana kavē ES sasniegt pienācīgus gaisa un ūdens kvalitātes standartus. ES atjauninās mērķus saskaņā ar jaunākajiem zinātnes konstatējumiem un aktīvāk centīsies nodrošināt sinerģiju ar citiem politikas mērķiem tādās jomās kā klimata pārmaiņas, bioloģiskā daudzveidība un jūras un sauszemes vide. Piemēram, dažu gaisa piesārņotāju apjoma samazināšana var būtiski palīdzēt mazināt klimata pārmaiņas. Turpmākajā darbā šajā virzienā tiks ņemts vērā visaptverošs pārskats par ES gaisa kvalitātes tiesību aktiem un Eiropas ūdens resursu aizsardzības plāns.
46. Piesārņojuma novēršana izcelsmes vietā joprojām ir prioritāte, un Rūpniecisko emisiju direktīvas īstenošanas rezultātā vēl vairāk samazināsies emisijas no galvenajām rūpniecības nozarēm. Ceļvedī uz Eiropas vienoto transporta telpu izvirzīto mērķu sasniegšana arī veicinās ilgtspējīgāku mobilitāti ES, tādējādi risinot problēmas, ko rada ievērojami trokšņa un lokāla gaisa piesārņojuma avoti.
47. Aptuveni 40 % ES iedzīvotāju dzīvo pilsētu teritorijās, kur trokšņa līmenis naktī pārsniedz PVO ieteiktos līmeņus.
48. Horizontālie tiesību akti ķīmisko vielu jomā (*REACH* regula un Klasificēšanas, marķēšanas un iepakojšanas regula) nodrošina pamata aizsardzību cilvēku veselībai un videi un veicina tādu izmēģinājuma metožu pielietošanu, kurās neizmanto dzīvniekus. Tomēr joprojām ir neskaidrība par kombinēto ietekmi uz cilvēku veselību un vidi, ko rada dažādas ķīmiskās vielas (maisījumi), nanomateriāli, ķīmiskās vielas, kas ietekmē endokrīno (hormonālo) sistēmu (endokrīnās sistēmas traucējumus izraisošas vielas) un produktos esošās ķīmiskās vielas. Pēdējos gados ir iegūta plašāka informācija, kas liecina par vajadzību rīkoties, lai risinātu šīs problēmas, it īpaši, ja ES vēlas sasniegt mērķi, par kuru 2002. gadā vienojās Pasaules augstākā līmeņa sanāksmē par ilgtspējīgu attīstību un kuru no jauna apstiprināja „Rio +20” augstākā līmeņa sanāksmē, proti, līdz 2020. gadam līdz minimumam samazināt ievērojamo negatīvo ietekmi, ko ķīmiskās vielas rada cilvēku veselībai un videi, un reāli, efektīvi, saskaņoti un koordinēti reaģēt uz jauniem un aktuāliem jautājumiem un problēmām. ES turpinās izstrādāt un īstenot pieejas, kas vērstas uz to, lai mazinātu ķīmisko vielu kombinēto ietekmi un bažas par endokrīnās sistēmas traucējumus izraisošo vielu drošību, un noteiks visaptverošu pieeju, lai līdz minimumam mazinātu bīstamo vielu, tostarp produktos esošo ķīmisko vielu, kaitīgo ietekmi, pamatojoties uz vispusīgu zināšanu bāzi par ķīmisko vielu iedarbību un toksicitāti. Kā daļa no visaptverošas pieejas, kas paredz riska novērtēšanu un pārvaldību, informāciju un uzraudzību, tiks panākta nanomateriālu drošība un ilgtspējīga pārvaldība. Kopā šīs pieejas uzlabos zināšanu bāzi par ķīmiskajām vielām un nodrošinās paredzamu regulējumu, kas veicinās ilgtspējīgāku risinājumu izstrādi.
49. Tikmēr priekšrocības var sniegt augošais bioloģisko produktu, ķīmisko vielu un materiālu tirgus, piemēram, mazāk siltumnīcefekta gāzu emisiju un jaunas tirgus iespējas, bet jābūt uzmanīgiem, lai nodrošinātu, ka šo produktu pilnais dzīves cikls ir ilgtspējīgs un nesaasina konkurenci par zemes platībām vai nepalielina emisiju līmeņus.

50. Klimata pārmaiņas vēl vairāk saasinās vides problēmas, izraisot ilgstošus sausuma periodus un karstuma viļņus, plūdus, vētras, meža ugunsgrēkus un jaunas vai bīstamākas cilvēku, dzīvnieku vai augu slimības. Jāveic īpaši pasākumi, lai nodrošinātu, ka ES ir pienācīgi sagatavota ietekmei un izmaiņām, ko rada klimata pārmaiņas, tas ir, jāstiprina vides, ekonomiskā un sociālā izturētspēja. Tā kā klimata pārmaiņu ietekme skar un arī turpmāk skars daudzas nozares, ES politikas jomās vairāk jāintegre pielāgošanās un katastrofu riska pārvaldības apsvērumi.
51. Turklāt pasākumiem, kas paredzēti, lai uzlabotu ekoloģisko un klimata izturētspēju, piemēram, ekosistēmu atjaunošana un "zaļā" infrastruktūra, var būt nozīmīgi sociālekonomiskie ieguvumi, tostarp sabiedrības veselībai. Pienācīgi jāpārvalda sinerģija un iespējamie kompromisi starp klimata un citiem vides mērķiem, piemēram, gaisa kvalitātes jomā. Piemēram, degvielas aizstāšana, reaģējot uz klimata vai piegādes drošības apsvērumiem, varētu izraisīt cieto daļiņu daudzuma ievērojamu palielināšanos un bīstamas emisijas.
52. Lai aizsargātu ES iedzīvotāju veselību un labklājību no ietekmes un riskiem, kas saistīti ar vidi, programma nodrošina, ka līdz 2020. gadam:
- (a) gaisa kvalitāte ES ir ievērojami uzlabojusies;
  - (b) trokšņa piesārņojums ES ir ievērojami mazinājies;
  - (c) iedzīvotāji visā ES gūst labumu no augstiem droša dzeramā ūdens un peldūdens standartiem;
  - (d) ķīmisko vielu kombinētā ietekme un bažas par endokrīno sistēmu traucējošo vielu drošību ir reāli mazinātas, un ir novērtēts un līdz minimumam samazināts risks videi un veselībai, kas saistīts ar bīstamu vielu, tostarp produktos esošo ķīmisko vielu, izmantošanu;
  - (e) bažas par nanomateriālu drošību ir reāli mazinātas – kā daļa saskaņotas pieejas, ko piemēro dažādiem tiesību aktiem;
  - (f) ir gūti manāmi panākumi virzībā uz pielāgošanos klimata pārmaiņu radītajai ietekmei.

Lai to panāktu, ir nepieciešams:

- (a) īstenot atjaunināto ES politiku par gaisa kvalitāti, kas saskaņota ar jaunākajiem zinātnes konstatējumiem, un pasākumus gaisa piesārņojuma novēršanai tā izcelsmes vietā;
- (b) īstenot atjauninātu ES politiku attiecībā uz trokšņiem, kas saskaņota ar jaunākajiem zinātnes konstatējumiem, un pasākumus trokšņa mazināšanai tā izcelsmes vietā;
- (c) pastiprināt centienus, lai īstenotu Dzeramā ūdens direktīvu, jo īpaši attiecībā uz maziem dzeramā ūdens piegādātājiem, un Peldūdeņu direktīvu;

- (d) izstrādāt ES netoksiskas vides stratēģiju, kuras pamatā ir visaptveroša zināšanu bāze par ķīmisko vielu iedarbību un toksicitāti un kas veicina ilgtspējīgu aizstājēju inovēšanu;
- (e) vienoties par ES stratēģiju par pielāgošanos klimata pārmaiņām un to īstenot, tostarp integrējot ar pielāgošanos klimata pārmaiņām saistītos apsvērumus un katastrofu riska pārvaldības apsvērumus galvenajās ES politikas iniciatīvās un nozarēs.

VEICINOŠĀ SISTĒMA

53. Šo prioritāro tematisko mērķu sasniegšanai būs vajadzīga veicinoša sistēma, kas atbalsta reālu darbību. Tiks veikti pasākumi, lai uzlabotu šīs veicinošās sistēmas četrus galvenos pīlārus: uzlabot veidu, kā ES vides tiesību akti tiek īstenoti visās jomās; stiprināt zinātnisko bāzi vides politikā; nodrošināt ieguldījumus un radīt pareizos stimulus, lai aizsargātu vidi; un, visbeidzot, uzlabot vides integrāciju un politikas saskaņotību gan vides politikā, gan ar citām politikas jomām. Šie horizontālie pasākumi dos plašāku labumu ES vides politikai, pārsniedzot šīs darbības programmas piemērošanas jomu un laikposmu.

4. prioritārais mērķis: maksimāli izmantot priekšrocības, ko piedāvā ES vides tiesību akti

54. Ieguvumi, nodrošinot to, ka faktiski ir īstenoti ES tiesību akti par vidi, ir trīskārtīgi: tiek nodrošināti vienlīdzīgi konkurences apstākļi uzņēmējiem, kuri darbojas vienotajā tirgū, stimulētas inovācijas un veicinātas pirmsācēja priekšrocības Eiropas uzņēmumiem daudzās nozarēs. Savukārt, izmaksas, kas saistītas ar tiesību aktu neīstenošanu, ir lielas, proti, pēc aptuvenām aplēsēm aptuveni 50 miljardi euro gadā, ietverot izmaksas, kas saistītas ar pārkāpumu lietām⁶⁰. 2009. gadā vien tika ierosināta 451 pārkāpumu lieta saistībā ar ES vides tiesību aktiem. Komisija arī tieši no ES iedzīvotājiem saņem neskaitāmas sūdzības, no kurām daudzas varētu sekmīgāk risināt dalībvalsts vai vietējā līmenī.
55. Tāpēc turpmākajos gados galvenā prioritāte tiks dota ES vides *acquis* īstenošanas uzlabošanai dalībvalstu līmenī. Starp dalībvalstīm un dalībvalstīs pastāv būtiskas atšķirības īstenošanā. Ir nepieciešams valsts, reģionālā un vietējā līmenī vides tiesību aktu īstenošanā iesaistītos nodrošināt ar zināšanām un spējām uzlabot ieguvumu gūšanu no šiem tiesību aktiem.
56. Lielais pārkāpumu, sūdzību un lūgumrakstu skaits vides jomā parāda, ka vajadzīga reāla un darbotiespējīga kontroles un līdzsvara sistēma valsts līmenī, lai palīdzētu apzināt un risināt īstenošanas problēmas, kā arī vajadzīgi pasākumi, lai vispirms nepieļautu šo problēmu rašanos. Šajā sakarā centieni laikposmā līdz 2020. gadam būs vērsti uz uzlabojumu panākšanu četrās galvenajās jomās.
57. Pirmkārt, tiks uzlabots veids, kā tiek savākti un izplatīti dati par īstenošanu, lai palīdzētu plašai sabiedrībai un vides speciālistiem pilnībā saprast, kā valsts un vietējās pārvaldes iestādes realizē Savienības saistības⁶¹. Saskaņoties ar īstenošanas problēmām, kas raksturīgas individuālai dalībvalstij, ir paredzēts sniegt palīdzību, kas līdzinās pielāgotai pieejai, ko ievēro "Eiropas pusgada" procesā. Piemēram, ar Komisiju un individuālām dalībvalstīm tiks izveidoti partnerības īstenošanas nolīgumi, ar kuriem risina tādus jautājumus kā to, kur atrast īstenošanai vajadzīgo finansiālo atbalstu un labākas informācijas sistēmas, lai sekotu līdzi virzībai.
58. Otrkārt, ES piemēros prasības par inspekcijām un pārraudzību plašākam ES vides tiesību aktu kopumam, papildinot tās ar ES līmeņa spējām, ar kurām var atrisināt situācijas, kad ir pamatots iemesls bažām.
59. Treškārt, tiks uzlabots veids, kādā tiek izskatītas un atrisinātas sūdzības par ES vides tiesību aktu īstenošanu.
60. Ceturtkārt, ES iedzīvotāji varēs vieglāk izmantot tiesu iestāžu pakalpojumus vides jautājumos un iegūs reālu tiesisko aizsardzību saskaņā ar starptautiskajiem nolīgumiem un izmaiņām, ko nesusi Lisabonas līguma stāšanās spēkā un jaunākā Eiropas Savienības Tiesas judikatūra. Tiks veicināta arī ārpusstiesas konfliktu atrisināšana kā alternatīva tiesvedībai.

⁶⁰ "The costs of not implementing the environmental acquis" (COWI, 2011. gads).

⁶¹ COM(2012) 95, OV C 171, 16.6.2012.

61. Vēl vairāk tiks uzlabots vides pārvaldības vispārīgais standarts visā ES, palielinot sadarbību ES līmenī starp speciālistiem vides aizsardzības jomā (piemēram, valsts juristi, inspektori, prokurori, ombudi un tiesneši) un mudinot viņus dalīties ar labas prakses piemēriem.
62. Komisija ne vien palīdzēs dalībvalstīm uzlabot atbilstību noteikumiem⁶², bet arī savas kompetences ietvaros turpinās nodrošināt, ka tiesību akti atbilst mērķim un atspoguļo jaunākos zinātnes konstatējumus. Kopumā juridiskās saistības, kas ir pietiekami skaidras un precīzas, tiks ietvertas regulās, kam ir tieša un izmērāma ietekme un kas rada mazāk nekoncekvences īstenošanā. Komisija pastiprinās rezultātu rādītāju ("*scoreboards*") izmantošanu un citus veidus, kā publiski sekot līdzi tam, kā dalībvalstīs tiek īstenoti konkrēti tiesību akti.
63. Lai maksimāli palielinātu ieguvumus no ES vides tiesību aktiem, programma nodrošina, ka līdz 2020. gadam:
- (a) ES iedzīvotājiem ir piekļuve skaidrai informācijai par to, kā tiek īstenoti ES vides tiesību akti;
  - (b) ir uzlabojusies konkrētu vides tiesību aktu īstenošana;
  - (c) ir pastiprināta ES vides tiesību aktu ievērošana visos administratīvajos līmeņos un ir garantēti līdzvērtīgi konkurences apstākļi iekšējā tirgū;
  - (d) ir uzlabota iedzīvotāju uzticība ES vides tiesību aktiem;
  - (e) plašāk tiek piemērots princips par iedzīvotāju un viņu organizāciju reālu tiesisko aizsardzību.

Lai to panāktu, ir nepieciešams:

- (a) izveidot sistēmas valsts līmenī, kas aktīvi izplata informāciju par to, kā tiek īstenoti ES vides tiesību akti, un paralēli veidot ES līmeņa pārskatu par individuālu dalībvalstu veikumu;
- (b) izstrādāt partnerības īstenošanas nolīgumus starp dalībvalstīm un Komisiju;
- (c) piemērot saistošus kritērijus reālām dalībvalstu inspekcijām un pārraudzībai plašākam ES tiesību aktu kopumam vides jomā un veidot papildu iespējas ES līmenī risināt situācijas, kad ir pamatots iemesls bažām, tās papildinot ar atbalstu profesionāļu tīkliem;
- (d) izveidot saskaņotus un reālus mehānismus valsts līmenī sūdzību izskatīšanai par ES vides tiesību aktu īstenošanu;
- (e) nodrošināt, ka valstu noteikumi par tiesas pieejamību atspoguļo Eiropas Savienības Tiesas judikatūru, un veicināt ārpus tiesas konfliktu atrisināšanu kā līdzekli rast mierizlīgumu konfliktiem vides jomā.

---

⁶² COM(2008) 773, OV C 76, 25.3.2010.

5. prioritārais mērķis: uzlabot zināšanu bāzi vides politikā

64. Zināšanas ES vides politikā ir balstītas uz vides monitoringu, datiem, rādītājiem un novērtējumiem, kas saistīti ar ES tiesību aktu īstenošanu, kā arī oficiālu zinātnisko izpēti un "iedzīvotāju zinātnes" iniciatīvām. Ir panākts ievērojams progress šīs zināšanu bāzes nostiprināšanā, kas ir palielinājis informētību un uzlabojis politikas veidotāju un sabiedrības pašāvētību uz politikas pieeju, kuras pamatā ir zināšanas, un tādejādi ir sekmēta izpratne par sarežģītām vides un sociālām problēmām.
65. ES un starptautiskā līmenī jāveic pasākumi, lai vēl vairāk stiprinātu un uzlabotu zinātnes un politikas saskarni vides jomā, piemēram, ieceļot galvenos zinātniskos padomdevējus, kā to jau ir izdarījusi Komisija un dažas dalībvalstis.
66. Tomēr pašreizējo izmaiņu gaita un neskaidrības par iespējamajām tendencēm nākotnē prasa veikt turpmākus pasākumus, lai saglabātu un stiprinātu šo zināšanu bāzi ar mērķi nodrošināt, ka ES politika turpina pamatoties uz pareizu izpratni par vides stāvokli, iespējamiem reaģēšanas variantiem un to sekām.
67. Pēdējos gadu desmitos ir uzlabojies veids, kā vides informāciju un statistiku vāc un izmanto ES un dalībvalstu līmenī, kā arī pasaulē. Tomēr datu vākšana un kvalitāte joprojām ir atšķirīga, un daudzie avoti var apgrūtināt piekļuvi. Tāpēc ir vajadzīgi nepārtraukti ieguldījumi, lai nodrošinātu ticamu, salīdzināmu un kvalitatīvu datu un rādītāju pieejamību un to, ka tiem var piekļūt politikas izveidē un īstenošanā iesaistītie. Vides informācijas sistēmām jābūt izveidotām tā, lai varētu viegli iekļaut jaunu informāciju par aktuāliem tematiem.
68. Kopīgas vides informācijas sistēmas⁶³ principa „izveido vienreiz, izmanto bieži” turpmāka īstenošana un kopēja pieeja un standarti par telpiskās informācijas iegūšanu un apstrādi saskaņā ar *INSPIRE*⁶⁴ un *GMES*⁶⁵ sistēmām, kā arī pūles, lai racionalizētu ziņošanas pienākumus, kuri noteikti dažādos tiesību aktos, palīdzēs izvairīties no divkārša darba un likvidēs lieku administratīvo slogu pārvaldes iestādēm. Dalībvalstīm jānodrošina sabiedrībai vairāk pieejama informācija, kas savākta plānu, programmu un projektu ietvaros, lai novērtētu ietekmi uz vidi (piemēram, informācija, kas gūta vides vai stratēģiskajos ietekmes novērtējumos).
69. Joprojām pastāv ievērojamas nepilnības zināšanās, un dažas no tām skar šīs programmas prioritāros mērķus. Tāpēc, lai novērstu šīs nepilnības, ir svarīgi ieguldīt turpmākā izpētē, lai nodrošinātu, ka publiskā sektora iestādēm un uzņēmumiem ir stabils pamats lēmumu pieņemšanai, kas pilnībā atspoguļo patiesos sociālos, ekonomiskos un vides ieguvumus un izmaksas. Acīmredzamas ir četras nepilnības:
- ir vajadzīgi padziļināti pētījumi, lai aizpildītu datu un zināšanu „robustus”, un atbilstīgi modelēšanas instrumenti, lai labāk izprastu kompleksas problēmas, kas saistītas ar izmaiņām vidē, piemēram, klimata pārmaiņas un katastrofu

⁶³ COM(2008) 46, OV C 118, 15.5.2008.

⁶⁴ Direktīva 2007/2/EK, ar ko izveido Telpiskās informācijas infrastruktūru Eiropas Kopienā (*INSPIRE*), OV L 108, 25.4.2007.

⁶⁵ Regula Nr. 911/2010/ES par Eiropas Zemes novērošanas programmu (*GMES*) un tās sākotnējām darbībām (2011.–2013.), OV L 276, 20.10.2010.

sekas, sugu izzušanas ietekme uz ekosistēmu pakalpojumiem, vides robežvērtības un ekoloģiski kritiskie punkti. Pieejamā informācija pilnībā nodrošina pamatu piesardzības pasākumiem šajās jomās, un turpmāki pētījumi par planētas resursiem, sistēmiskiem riskiem un mūsu sabiedrības spējām tos ierobežot palīdzēs izstrādāt vispiemērotākos risinājumus. Jāparedz ieguldījumi datu un zināšanu nepilnību likvidēšanā, ekosistēmu pakalpojumu kartēšanā un novērtēšanā, izpratnē par bioloģiskās daudzveidības nozīmi šo pakalpojumu nodrošināšanā un par to, kā tie pielāgojas klimata pārmaiņām,

- lai pārietu uz iekļaujošu ekoloģisku ekonomiku, ir pienācīgi jāņem vērā mijiedarbība starp sociāli ekonomiskiem un vides faktoriem. Uzlabojot mūsu izpratni par ilgtspējīgiem patēriņa un ražošanas modeļiem, to, kā darbības vai bezdarbības izmaksas var ņemt vērā precīzāk, kā izmaiņas indivīda un sabiedrības attieksmē palīdz sasniegt rezultātus vides jomā un kā Eiropas vidi ietekmē megatendences pasaulē, var palīdzēt mērķtiecīgāk virzīt politikas iniciatīvas uz resursu efektīvāku izmantošanu un slodzes mazināšanu videi,
- joprojām pastāv neskaidrības par endokrīno sistēmu traucējošo vielu, maisījumu, produktos esošo ķīmisko vielu un nanomateriālu ietekmi uz cilvēku veselību un vidi. Šo neskaidrību mazināšana var paātrināt lēmumu pieņemšanu un ļaut turpmāk izstrādāt ķīmisko vielu *acquis*, lai labāk pievērstos problemātiskajām jomām, vienlaicīgi stimulējot ķīmisko vielu ilgtspējīgāku izmantošanu. Labāka izpratne par vides faktoriem, kas ietekmē cilvēku veselību, ļautu veikt preventīvus politikas pasākumus,
- lai nodrošinātu, ka visas nozares iegulda pūliņus cīņā pret klimata pārmaiņām, ir jābūt skaidram priekšstatam par siltumnīcefekta gāzu mērīšanu, monitoringu un datu vākšanu, kas šobrīd ir nepilnīga galvenajās nozarēs, piemēram, lauksaimniecībā.

Pamatprogramma "Apvārsnis 2020" sniegs iespēju koncentrēt centienus pētniecības jomā un izmantot Eiropas inovatīvo potenciālu, apvienojot resursus un zināšanas dažādās jomās un nozarēs ES un starptautiskā līmenī.

70. Jaunas un aktuālas problēmas, ko rada strauja tehnoloģiju attīstība (piemēram, nanomateriāli, netradicionāli enerģijas avoti, oglekļa uztveršana un uzglabāšana un elektromagnētiskie viļņi), kas apsteidz politikas izstrādes gaitu, sarežģī riska pārvaldību un var izraisīt konfliktējošas intereses, vajadzības un vēlmes. Tas savukārt var palielināt sabiedrības bažas un iespējamu naidīgumu pret jaunajām tehnoloģijām. Tāpēc ir jānodrošina plašākas un atklātas sabiedrības diskusijas par vides apdraudējumu un iespējamajiem kompromisiem, ko esam gatavi pieņemt, ņemot vērā dažkārt nepilnīgu vai neskaidru informāciju par aktuāliem riskiem un to, kā šādu risku gadījumā būtu jārikojas. Sistemātiska pieeja vides apdraudējumu pārvaldībā uzlabos ES spēju sekot līdzi tehnoloģiju attīstībai un laikus uz to reaģēt, tādējādi nodrošinot arī pārlicību sabiedrībai.
71. Lai uzlabotu zināšanu bāzi vides politikā, programma nodrošina, ka līdz 2020. gadam:
- (a) politikas veidotājiem un uzņēmējiem ir labāks pamats vides un klimata politikas izstrādei un īstenošanai, tostarp izmaksas un ieguvumu novērtēšanai;

- (b) ir ievērojami uzlabojusies mūsu izpratne par aktuālu apdraudējumu videi un klimatam un spēja šo apdraudējumu novērtēt un pārvaldīt;
- (c) ir nostiprināta vides politikas un zinātnes saskarne.

Lai to panāktu, ir nepieciešams:

- (a) koordinēt pētniecības pūliņus ES un dalībvalstu līmenī un tos koncentrēt uz galveno zināšanu nepilnību mazināšanu vides jomā, tostarp attiecībā uz vides kritisko punktu risku;
- (b) pieņemt sistemātisku pieeju riska pārvaldībā;
- (c) vienkāršot, racionalizēt un modernizēt vides un klimata pārmaiņu datu un informācijas vākšanu, pārvaldību un apmaiņu.

6. prioritārais mērķis: nodrošināt ieguldījumus vides un klimata politikā un sakārtot cenas

72. Lai sasniegtu iepriekš izklāstītos mērķus, būs nepieciešami attiecīgi ieguldījumi no publiskiem un privātiem avotiem. Tajā pašā laikā, lai gan daudzas valstis cīnās, lai tiktu galā ar ekonomikas un finanšu krīzi, vajadzība pēc ekonomiskām reformām un valsts parādu samazināšana sniedz jaunas iespējas strauji virzīties uz resursu izmantošanas ziņā efektīvāku ekonomiku, kas rada zemas oglekļa emisijas.
73. Piesaistīt ieguldījumus dažās jomās pašlaik ir grūti, jo nav cenu signālu no tirgus vai ir kropļoti cenu signāli, kas rodas no tā, ka netiek pienācīgi ņemtas vērā vides izmaksas vai ka tiek maksātas publiskā finansējuma subsīdijas par videi kaitīgām darbībām.
74. Savienībai un dalībvalstīm vajadzēs izveidot piemērotus apstākļus, lai panāktu to, ka atbilstīgi tiek iekļauti vides ārējie faktori un ka privātajam sektoram tiek nosūtīti pareizie tirgus signāli, pienācīgi ņemot vērā jebkādu negatīvu sociālo ietekmi. Tas nozīmē sistemātiskāk piemērot principu „piesārņotājs maksā”, pakāpeniski atceļot videi kaitīgas subsīdijas un nodokļus novirzot no darbaspēka uz piesārņojumu. Tā kā dabas resursu kļūst arvien mazāk, var palielināties ekonomiskā rente un peļņa, kas saistīta ar resursu īpašumtiesībām vai to ekskluzīvu izmantošanu. Publiskā intervence, lai nodrošinātu, ka šāda rente nav pārmērīga un ka tiek ņemti vērā ārējie faktori, ļaus efektīvāk izmantot šos resursus un palīdzēs novērst tirgus kropļojumus, kā arī vairo publiskos ieņēmumus. Vides un klimata prioritātes tiks īstenotas "Eiropas pusgada" ietvaros, kur tās attiecas uz ilgtspējīgas izaugsmes iespējām konkrētās dalībvalstīs, kurām adresēti valstij paredzētie ieteikumi. Citi tirgus instrumenti, piemēram, maksājumi par ekosistēmu pakalpojumiem, jāizmanto plašāk ES un dalībvalstu līmenī, lai stimulētu privātā sektora iesaistīšanos un dabas kapitāla ilgtspējīgu pārvaldību.
75. Privātais sektors arī jāmudina izmantot iespējas, ko piedāvā jaunā ES finanšu sistēma, lai palielinātu tā līdzdalību pūliņos sasniegt vides un klimata mērķus, jo īpaši saistībā ar ekoinovāciju pasākumiem un jaunu tehnoloģiju ieviešanu, īpašu

uzmanību pievēršot MVU. Publiskā un privātā sektora iniciatīvas ekoinovāciju jomā jāveicina ar Eiropas inovācijas partnerībām, piemēram, ar inovācijas partnerību ūdens jomā⁶⁶. Izmantojot jauno sistēmu inovatīviem finanšu instrumentiem, jāatvieglo privātā sektora piekļuve ieguldījumu finansējumam vides jomā, jo īpaši bioloģiskajā daudzveidībā un klimata pārmaiņās. Eiropas uzņēmumi būtu arī turpmāk jāmudina finanšu pārskatos sniegt vides informāciju – vairāk, nekā to paredz spēkā esošie ES tiesību akti⁶⁷.

76. Priekšlikumos par ES daudzgadu finanšu shēmu 2014.–2020. gadam Komisija ir uzlabojusi vides un klimata mērķu integrēšanu visos ES finansēšanas instrumentos, lai sniegtu iespēju dalībvalstīm sasniegt saistītus mērķus. Tā ir arī ierosinājusi palielināt ar klimatu saistītos izdevumus vismaz līdz 20 % no visa budžeta. Galvenajās politikas jomās, piemēram, lauksaimniecībā, Komisija ir ierosinājusi pastiprināt stimulus lauksaimniekiem nodrošināt videi labvēlīgas patēriņa preces un pakalpojumus, papildinot tās ar saistītiem nosacījumiem vides jomā. Ja šie priekšlikumi tiks apstiprināti, ES rīcībpolitikas tiks apvienotas ar atbilstīgiem finanšu resursiem īstenošanas pasākumu veikšanai un vides un klimata pārmaiņu jomā būs pieejami papildu līdzekļi, kas ļaus nodrošināt konkrētus un atbilstīgus ieguvumus vietējā un reģionālā līmenī.
77. Papildus šādai racionalizēšanai “integrēto projektu” iekļaušana *LIFE* programmā ļaus apvienot līdzekļus un tos labāk saskaņot ar politikas prioritātēm stratēģiskākā un izmaksu ziņā efektīvākā veidā, lai atbalstītu pasākumus vides un klimata pārmaiņu jomā.
78. Papildu ieguldījumu avots ir palielināts kapitāls Eiropas Investīciju bankai (EIB) 2012. gada "Izaugsmes un nodarbinātības pakta" ietvaros⁶⁸.
79. Pieredze, kas gūta 2007.–2013. gada plānošanas periodā, liecina, ka videi ir pieejami ievērojami līdzekļi, bet to izmantošana valsts un reģionālā līmenī pirmajos gados ir bijusi ļoti nevienmērīga un tādējādi var apdraudēt apstiprināto mērķu sasniegšanu. Lai izvairītos no pieredzes atkārtošanās, dalībvalstīm ir jāintegrē vides un klimata mērķi finansēšanas stratēģijās un programmās, kas attiecas uz ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju, lauku attīstību un jūrlietu politiku, jāprioritizē finansējuma agrīna izmantošana vides un klimata pārmaiņu jomā un jānostiprina īstenošanas struktūru spēja panākt izmaksu ziņā izdevīgus un ilgtspējīgus ieguldījumus, lai nodrošinātu adekvātu vajadzīgo finansiālo atbalstu ieguldījumiem šajās jomās.
80. Turklāt ir bijis grūti izsekot izdevumiem bioloģiskās daudzveidības un klimata jomā. Lai novērtētu šo mērķu sasniegšanā gūtos panākumus, jāizveido uzraudzības un ziņošanas sistēma, pamatojoties uz ESAO metodiku (“Rio politikas rādītāji”). Tas ir svarīgi, ņemot vērā ES vispārējos centienus attiecībā uz daudzpusējiem nolīgumiem par klimata pārmaiņām un bioloģisko daudzveidību. Šajā sakarā ES sniegs ieguldījumu „Rio +20” konferencē uzsāktajā starpvaldību procesā, novērtējot ar finansējumu saistītās vajadzības un piedāvājot variantus efektīvai ilgtspējīgas attīstības finansēšanas stratēģijai.

---

⁶⁶ COM(2012) 216.

⁶⁷ COM(2011) 681, OV C 37, 10.2.2012.

⁶⁸ EUCO 76/12.

81. Ir jāturpina darbs pie ekonomiskās attīstības novērošanas rādītājiem, kas papildina IKP un ir plašāki par to. Pārredzamu, ilgtspējīgu ieguldījumu nodrošināšana ir atkarīga no pareizas vides preču vērtības noteikšanas. Būs vajadzīgi turpmāki pūliņi, lai noteiktu mūsu ekosistēmu vērtību un to noplicināšanas izmaksas, un attiecīgi stimuli, kas pamatos politiku un lēmumus par ieguldījumiem. Būs intensīvāk jāstrādā pie vides kontu sistēmas izveides, kas ietver fiziskus un naudas kontus dabas kapitāla un ekosistēmu pakalpojumiem. Tas atbilst „Rio +20” konferences secinājumiem, kuros atzīta nepieciešamība pēc plašākiem virzību veicinošiem pasākumiem, lai novērtētu labklājību un ilgtspējību, ne vien iekšzemes kopproduktu.
82. Lai nodrošinātu ieguldījumus vides un klimata politikā un sakārtotu cenas, programma nodrošina, ka līdz 2020. gadam:
- (a) vides un klimata politikas mērķi tiek sasniegti izmaksu ziņā izdevīgā veidā, un to sasniegšana tiek atbalstīta ar piemērotu finansējumu;
  - (b) ir palielināts privātā sektora finansējums ar vidi un klimatu saistītiem izdevumiem.

Lai to panāktu, ir nepieciešams:

- (a) pakāpeniski atcelt videi kaitīgas subsīdijas, bet vairāk izmantot tirgus instrumentus, tostarp nodokļu politiku, cenu veidošanu un maksas iekasēšanu, un paplašināt tirgus vides precēm un pakalpojumiem, pienācīgi ņemot vērā jebkādu negatīvu sociālo ietekmi;
- (b) atvieglot piekļuvi inovatīviem finanšu instrumentiem un ekoinovāciju finansējumam;
- (c) politikā atbilstoši atspoguļot prioritātes vides un klimata jomā, lai atbalstītu ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju;
- (d) īpaši pūliņi, lai nodrošinātu pilnīgu un efektīvu pieejamā Savienības finansējuma izmantošanu vides pasākumiem, tostarp ievērojami uzlabot tā agrīnu izmantošanu saskaņā ar Savienības daudzgadu finanšu shēmu 2014.–2020. gadam un atvēlēt 20 % budžeta klimata pārmaiņu mazināšanai un lai pielāgotos tām, integrējot klimata pasākumus un saistot ar skaidriem kritērijiem, mērķu noteikšanu, uzraudzību un ziņošanu;
- (e) līdz 2014. gadam izstrādāt un piemērot ar vidi saistīto izdevumu paziņošanu un uzraudzību ES budžetā, jo īpaši saistībā ar klimata pārmaiņām un bioloģisko daudzveidību;
- (f) integrēt ar vidi un klimatu saistītus apsvērumus "Eiropas pusgada" procesā, kur tie attiecas uz individuālu dalībvalstu ilgtspējīgas izaugsmes izredzēm un konkrētām valstīm izstrādātiem ieteikumiem;
- (g) izstrādāt un piemērot alternatīvus rādītājus, kas papildina un pārsniedz IKP, lai uzraudzītu, cik ilgtspējīgs ir mūsu progress, un turpināt darbu, lai apvienotu ekonomiskos rādītājus ar vides un sociālajiem rādītājiem, ietverot dabas kapitāla uzskaiti.

7. prioritārais mērķis: uzlabot vides integrāciju un politikas saskaņotību

83. Lai gan vides aizsardzības apsvērumu integrēšana citās ES politikas jomās un pasākumos kopš 1997. gada ir Līgumā noteikta prasība, vispārējais vides stāvoklis Eiropā liecina, ka līdz šim panāktais progress, lai arī vērā ņemams dažās jomās, nav bijis pietiekams, lai mainītu visas negatīvās tendences. Lai sasniegtu daudzus no šīs programmas prioritārajiem mērķiem, vēl efektīvāk būs jāintegrē vides un klimata apsvērumi citās politikas jomās, kā arī būs vajadzīga saskaņotāka, koordinētāka politikas pieeja, kas sniedz vairākas priekšrocības. Tam vajadzētu palīdzēt nodrošināt, ka grūti kompromisi tiek risināti jau sākumā, nevis īstenošanas posmā, un ka efektīvāk var mazināt nenovēršamu ietekmi. Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma direktīva⁶⁹ un Ietekmes uz vidi novērtējuma direktīva⁷⁰, pareizi tās piemērojot, ir efektīvi līdzekļi, lai nodrošinātu vides aizsardzības prasību integrēšanu plānos un programmās, kā arī projektos. Vietējām un reģionālām iestādēm, kas parasti ir atbildīgas par lēmumiem par zemes un jūras teritoriju izmantojumu, ir īpaši liela nozīme, novērtējot ietekmi uz vidi un aizsargājot, saglabājot un uzlabojot dabas kapitālu, arī panākot lielāku izturētību pret klimata pārmaiņu ietekmi un dabas katastrofām.
84. Paredzētajai enerģētikas un transporta tīklu paplašināšanai, kurā ietilpst jūrā būvējama infrastruktūra, būs jābūt saderīgai ar dabas aizsardzību un vajadzībām un pienākumiem, kas saistīti ar pielāgošanos klimata pārmaiņām. "Zaļās" infrastruktūras iekļaušana saistītos plānos un programmās var palīdzēt pārvarēt biotopu sadrumstalotību un saglabāt vai atjaunot ekoloģisko tīklojumu, uzlabot ekosistēmu izturētību, un tādējādi garantēt nepārtrauktus ekosistēmas pakalpojumus, tostarp oglekļa dioksīda piesaisti un pielāgošanos klimata pārmaiņām, vienlaikus nodrošinot veselīgāku dzīves vidi un atpūtas vietas cilvēkiem.
85. Šī programma ietver vairākus prioritārus mērķus, kas paredzēti, lai uzlabotu integrāciju. Savos priekšlikumos par KLP, KZP, Eiropas komunikāciju tīklu (TEN) un kohēzijas politikas reformām, Komisija ir iekļāvusi pasākumus, kas turpina atbalstīt vides integrāciju un ilgtspējību. Lai šī programma izdotos, šīm rīcībpolitikām jāturpina palīdzēt sasniegt ar vidi saistītos uzdevumus un mērķus. Tāpat centieniem, kas galvenokārt paredzēti, lai sasniegtu vides uzlabojumus, jābūt tādiem, ar kuriem gūst papildu ieguvumus citās politikas jomās, kur vien tas iespējams. Piemēram, centienus atjaunot ekosistēmas var virzīt tā, lai labumu gūtu biotopi un sugas un piesaistītu oglekļa dioksīdu, vienlaikus uzlabojot ekosistēmu pakalpojumu sniegšanu, kas ir vitāli svarīgi daudzās ekonomikas nozarēs, piemēram, apputeksnēšana vai ūdens attīrīšana lauksaimniecībā, un radot "zaļās" darbavietas.
86. Lai uzlabotu vides integrāciju un politikas saskaņotību, programma nodrošina, ka līdz 2020. gadam:
- (a) nozaru politika ES un dalībvalstu līmenī ir izstrādāta un īstenota tā, ka tā atbalsta vajadzīgos vides un klimata mērķus.

⁶⁹ Direktīva 2001/42/EK, OV L 197, 21.7.2001.

⁷⁰ Direktīva 85/337/EEK, OV L 175, 5.7.1985.

Lai to panāktu, ir nepieciešams:

- (a) integrēt vides un klimata nosacījumus un stimulus politikas iniciatīvās, tostarp pārskatīt un reformēt esošo politiku un pieņemt jaunas iniciatīvas ES un dalībvalstu līmenī;
- (b) veikt sistemātiskus *ex-ante* novērtējumus par politikas iniciatīvu ietekmi uz vidi, sabiedrību un ekonomiku ES un dalībvalstu līmenī, lai nodrošinātu to saskaņotību un efektivitāti.

REAĢĒŠANA UZ VIETĒJĀM, REĢIONĀLĀM UN GLOBĀLĀM PROBLĒMĀM

8. prioritārais mērķis: uzlabot ES pilsētu ilgtspējību

87. ES ir blīvi apdzīvota, un līdz 2020. gadam 80 % ES iedzīvotāju, visticamāk, dzīvos pilsētu un piepilsētu teritorijās. Dzīves kvalitāti tieši ietekmēs pilsētvides stāvoklis. Pilsētu ietekme uz vidi arī krietni pārsniedz to fiziskās robežas, jo pilsētas lielā mērā balstās uz piepilsētu un lauku reģioniem, lai apmierinātu pieprasījumu pēc pārtikas, enerģijas, telpas un resursiem un lai uzglabātu atkritumus.
88. Vairums pilsētu saskaras ar kopīgu vides problēmu pamatkopumu, tostarp sliktu gaisa kvalitāti, augstu trokšņu līmeni, siltumnīcefekta gāzu emisijām, ūdens trūkumu, plūdiem un vētrām, piesārņotām vietām, pamestiem rūpniecības objektiem un atkritumiem. Tajā pašā laikā ES pilsētas ir standartu noteicējas pilsētu ilgtspējībā un bieži vien ir celmlauži inovatīviem risinājumiem vides problēmu jomā⁷¹. Arvien lielāks Eiropas pilsētu skaits vides ilgtspējību liek pilsētu attīstības stratēģiju pamatā.
89. ES iedzīvotāji neatkarīgi no tā, vai viņi ir pilsētu un lauku iedzīvotāji, gūst labumu no dažādām ES rīcībpolitikām un iniciatīvām, kas atbalsta pilsētu teritoriju ilgtspējīgu attīstību. Lai panāktu šādu ietekmi, vajadzīga reāla, efektīva koordinācija starp dažādiem administratīviem līmeņiem un pāri administratīvajām robežām un sistemātiska reģionālo un vietējo iestāžu iesaistīšana pilsētvides kvalitāti ietekmējošu rīcībpolitiku plānošanā, formulēšanā un izstrādē. To nodrošināt palīdzētu uzlaboti koordinācijas mehānismi valsts un reģionālā līmenī, kas ierosināti saskaņā ar vienoto stratēģisko satvaru nākamajā plānošanas periodā, un "pilsētu attīstības platformas"⁷² izveide, kas arī piesaistītu vairāk ieinteresēto personu grupu un plašu sabiedrību viņus ietekmējošu lēmumu pieņemšanā. Vietējās un reģionālās iestādes gūs labumu arī no turpmākas rīku izstrādes, ar ko racionalizē vides datu vākšanu un pārvaldību un veicina informācijas un labākās prakses apmaiņu, kā arī no pūliņiem uzlabot vides tiesību aktu īstenošanu Savienības, valstu un vietējā līmenī⁷³. Tas ir saskaņā ar "Rio +20" augstākā līmeņa sanāksmē izteikto apņemšanos veicināt integrētu pieeju ilgtspējīgu pilsētu un apdzīvotu vietu plānošanā, būvēšanā un pārvaldē. Integrēta

⁷¹ Sk., piemēram, ziņojumu „Rītdienas pilsētas” (Eiropas Komisija, 2011. g.) un dokumentu SWD(2012) 101.

⁷² COM(2011) 615, OV C 37, 10.2.2012.

⁷³ Piemēram, Eiropas Ūdens informācijas sistēma (*WISE*), Eiropas bioloģiskās daudzveidības informācijas sistēma (*BISE*) un Eiropas pielāgošanās platforma klimata pārmaiņām (*CLIMATE-ADAPT*).

pieeja pilsētu teritoriju plānošanā, kurā ir pilnībā ņemti vērā ilgtermiņa vides apsvērumi un ekonomiskās un sociālās problēmas, ir ļoti svarīga, lai nodrošinātu, ka pilsētas ir ilgtspējīga, efektīva un veselīga vieta dzīvošanai un darbam.

90. ES jāturpina veicināt un vajadzības gadījumā paplašināt esošās iniciatīvas, kas atbalsta inovācijas un labāko praksi pilsētās, tīklu izveidi un informācijas apmaiņu starp tām, un mudināt pilsētas parādīt savu vadošo lomu ilgtspējīgā pilsētu attīstībā⁷⁴. ES iestādēm un dalībvalstīm vajadzētu atvieglot un veicināt ES finansējuma izmantošanu, kas pieejams saskaņā ar kohēzijas politiku un citiem fondiem, lai atbalstītu pilsētu centienus sekmēt pilsētu ilgtspējīgu attīstību, palielināt informētību un mudināt vietējos dalībniekus iesaistīties⁷⁵. Pilsētām paredzētu ilgtspējības kritēriju kopuma izstrāde un vienošanās par tiem sniegtu kopēju atsaucē bāzi šādām iniciatīvām un sekmētu saskaņotu un integrētu pieeju pilsētu ilgtspējīgai attīstībai.
91. Lai uzlabotu ilgtspējību ES pilsētās, programma nodrošina, ka līdz 2020. gadam:

- (a) lielākā daļa ES pilsētu īsteno ilgtspējīgas pilsētas plānošanas un projektēšanas politiku.

Lai to panāktu, ir nepieciešams:

- (a) noteikt un apstiprināt kritēriju kopumu, lai novērtētu pilsētu veikumu vides jomā, ņemot vērā ekonomisko un sociālo ietekmi;
- (b) nodrošināt, ka pilsētām ir informācija par finansējumu pilsētu ilgtspējīguma uzlabošanas pasākumiem un piekļuve šim finansējumam.

---

⁷⁴ Kā piemēru var minēt Eiropas inovācijas partnerību progresīvās pilsētās un pašvaldībās C(2012) 4701, Eiropas Zaļās galvaspilsētas goda nosaukuma piešķiršanu un pētniecības kopīgās plānošanas ierosmi „Pilsētu Eiropa — globālas pilsētproblēmas, kopīgi risinājumi Eiropā”.

⁷⁵ Komisija ir ierosinājusi atvēlēt vismaz 5 % no Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) katrā dalībvalstī, lai finansētu integrētu ilgtspējīgu pilsētu attīstību.

9. prioritārais mērķis: palielināt ES efektivitāti reģionālu un globālu vides un klimata problēmu risināšanā

92. Vides ilgtspējība ir svarīga, lai mazinātu nabadzību un nodrošinātu dzīves kvalitāti un ekonomikas izaugsmi⁷⁶. "Rio +20" konferencē pasaules līderi atjaunoja savu apņemšanos veicināt ilgtspējīgu attīstību un atzina, ka iekļaujoša ekoloģiska ekonomika ir svarīgs līdzeklis, kā panākt ilgtspējīgu attīstību, kā arī apstiprināja veselīgas vides izšķirošo lomu pārtikas nodrošinājuma garantēšanā un nabadzības samazināšanā. Ņemot vērā iedzīvotāju skaita pieaugumu arvien urbanizētākā pasaulē, šie uzdevumi ietvers nepieciešamību rīkoties ūdens, okeānu, ilgtspējīgas zemes un ekosistēmu, ilgtspējīgu, resursu izmantošanas efektivitātes (jo īpaši atkritumu), ilgtspējīgas enerģijas un klimata pārmaiņu jomā, tostarp pakāpeniski atceļot fosilā kurināmā subsīdijas. Šīs problēmas būs jārisina ar īpaši pielāgotu pieeju vietējā, valsts vai Savienības līmenī, kā arī ar iesaistīšanos starptautiskos centienos izstrādāt risinājumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu ilgtspējīgu attīstību visā pasaulē.
93. "Rio +20" konferences secinājumi būs jāatspoguļo ES un dalībvalstu iekšējās un ārējās politikas prioritātēs. Savienībai arī jāatbalsta augsta līmeņa politiskā foruma izveide, kas pakāpeniski aizstās ilgtspējīgas attīstības komisiju un uzraudzīs „Rio +20” konferences secinājumu īstenošanu.
94. Daudzus no prioritārajiem mērķiem, kas izklāstīti šajā programmā, var pilnībā sasniegt tikai globālas pieejas ietvaros un sadarbībā ar partnervalstīm. Šā iemesla dēļ Eiropas Savienībai un tās dalībvalstīm jāiesaistās attiecīgos starptautiskos, reģionālos un divpusējos procesos spēcīgā, mērķtiecīgā, vienotā un saskaņotā veidā. Tām jāturpina veicināt reālu, uz noteikumiem balstītu globālās vides politikas sistēmu, kuru papildina efektīvāka un stratēģiskāka pieeja, kurā divpusēji un reģionāla līmeņa politiskie dialogi un sadarbība ir pielāgoti Savienības stratēģiskajiem partneriem⁷⁷, kandidātvalstīm un kaimiņvalstīm un jaunattīstības valstīm, to atbalstot ar atbilstošu finansējumu.
95. Laikposms, ko aptver šī programma, atbilst galvenajiem posmiem starptautiskajā klimata, bioloģiskās daudzveidības un ķīmisko vielu politikā. Lai nepārsniegtu 2 °C robežvērtību, līdz 2050. gadam globālās siltumnīcefekta gāzu emisijas jāsamazina vismaz par 50 % salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni. Tomēr ANO Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām (*UNFCCC*) līgumslēdzējas puses apņēmušās līdz 2020. gadam panākt tikai pusi emisiju samazinājumu⁷⁸. Bez apņēmīgākas globālas rīcības klimata pārmaiņas, visticamāk, netiks ierobežotas. Pat vislabākā scenārija gadījumā vēsturisko siltumnīcefekta gāzu emisiju dēļ valstis aizvien vairāk saskarsies ar nenovēršamo klimata pārmaiņu ietekmi un tām būs jāizstrādā stratēģijas, lai pielāgotos klimata pārmaiņām. Durbanas Pastiprinātas rīcības platformas ietvaros līdz 2015. gadam jāvienojas par visaptverošu un spēcīgu nolīgumu, kas piemērojams visiem un jāīsteno no 2020. gada. ES arī turpmāk

⁷⁶ Ziņojums par tautas attīstību (*UNDP*, 2011. g.).

⁷⁷ ASV, Brazīlija, Dienvidāfrika, Dienvidkoreja, Indija, Japāna, Kanāda, Krievija, Ķīna, Meksika un citas G20 valstis (t.i., Argentīna, Austrālija, Indonēzija, Saūda Arābija un Turcija).

⁷⁸ "Bridging the emissions gap" (*UNEP*, 2011. gads).

proaktīvi iesaistīsies šajā procesā, tostarp diskusijās par to, kā likvidēt plaisu starp pašreizējo attīstīto un jaunattīstības valstu apņemšanos samazināt emisijas, un diskusijās par darbībām, kas vajadzīgas, lai turpinātu darbu emisiju jomā, kas saderīgs ar 2 °C mērķi. Pasākumiem pēc „Rio + 20” konferences arī jāpalīdz samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas, tādējādi atbalstot cīņu pret klimata pārmaiņām. Vienlaikus ES ir jāturpina un vēl vairāk jāpastiprina klimata pārmaiņu partnerība ar stratēģiskajiem partneriem un jāveic turpmāki pasākumi, lai iekļautu vides un klimata apsvērumus savā attīstības politikā.

96. Globālie mērķi bioloģiskās daudzveidības jomā⁷⁹ saskaņā ar Konvenciju par bioloģisko daudzveidību jāsasniegt līdz 2020. gadam; tie ir pamats, lai apturētu un eventuāli nepieļautu bioloģiskās daudzveidības samazināšanos visā pasaulē. ES dos savu artavu šo centienu īstenošanā, tostarp līdz 2015. gadam sasniedzot mērķi divkārtot finansējumu pasākumiem bioloģiskās daudzveidības jomā jaunattīstības valstīs un saglabāt šo līmeni līdz 2020. gadam⁸⁰. Jau pastāv globāls 2020. gada mērķis ķīmisko vielu radītā riska pārvaldīšanā. ES turpinās būt aktīva un konstruktīva, palīdzot šajos procesos sasniegt nospraustos mērķus.
97. ES ir teicami ievērojusi dalību daudzpusējos vides nolīgumos (*MEA*), bet vairākas dalībvalstis joprojām nav ratificējušas galvenos nolīgumus. Tas apdraud ES uzticamību saistītās sarunās. Dalībvalstīm un Eiropas Savienībai ir jānodrošina visu to *MEA* savlaicīga ratificēšana, ko tās ir parakstījušas.
98. ES būtu arī jāizmanto sava pozīcija – viens no lielākajiem tirgiem pasaulē – lai veicinātu rīcībpolitikas un pieejas, kas samazina spiedienu uz pasaules dabas resursu bāzi. To var panākt, mainot patēriņa un ražošanas modeļus, kā arī nodrošinot, ka tirdzniecības un iekšējā tirgus politika palīdz sasniegt mērķus vides un klimata jomā un sniedz stimulu citām valstīm uzlabot un ieviest tiesisko regulējumu un standartus vides jomā. ES turpinās veicināt ilgtspējīgu attīstību, apspriežot un īstenojot īpašus noteikumus starptautiskajos tirdzniecības nolīgumos, un vajadzētu izskatīt citus politikas variantus, kas samazinātu ES patēriņa ietekmi uz vidi valstīs ārpus ES. Kā piemērs šādam politikas variantam ir divpusējās meža tiesību aktu ieviešanas, pārvaldības un tirdzniecības (*FLEGT*) partnerības, kas izveido sistēmu, lai nodrošinātu, ka no partnervalstīm ES tirgū ienāk tikai likumīgi iegūti kokmateriāli.
99. ES jāturpina veicināt vides ziņā atbildīga uzņēmējdarbība. Jauni pienākumi saskaņā ar ES Atbildīgo uzņēmumu iniciatīvu⁸¹ biržā kotētiem un lieliem nekotētiem ieguves un primārās mežizstrādes uzņēmumiem ziņot par maksājumiem, ko tie veic valdībām, nodrošinās lielāku pārredzamību un pārskatatbildību attiecībā uz to, kā tiek izmantoti dabas resursi. ES kā vadošajai vides preču un pakalpojumu nodrošinātājai vajadzētu veicināt globālus "zaļos" standartus, brīvu vides preču un pakalpojumu tirdzniecību, videi un klimatam nekaitīgu tehnoloģiju plašāku izmantošanu, ieguldījumu un intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzību un labākās prakses starptautisku apmaiņu.

---

⁷⁹ CBD stratēģiskais plāns bioloģiskās daudzveidības jomā 2011.–2020. gadam.

⁸⁰ CBD Lēmums XI/4.

⁸¹ Priekšlikumi pārskatīt Pārredzamības direktīvu (COM(2011) 683 galīgā redakcija) un Grāmatvedības direktīvu (COM(2011) 684 galīgā redakcija).

100. Lai palielinātu ES efektivitāti reģionālu un pasaules vides un klimata pārmaiņu problēmu risināšanā, programma nodrošina, ka līdz 2020. gadam:

- (a) „Rio +20” konferences secinājumi ir pilnībā integrēti ES ārpolitikā un ES sniedz reālu ieguldījumu pasaules mēroga centienos īstenot apstiprinātās saistības, tostarp tās, kas paredzētas Riodežaneiro konvencijās;
- (b) ES sniedz reālu atbalstu valsts, reģionāliem un starptautiskiem centieniem, lai risinātu vides un klimata problēmas un nodrošinātu ilgtspējīgu attīstību;
- (c) ir samazināta ES patēriņa ietekme uz vidi pāri tās robežām.

Lai to panāktu, ir nepieciešams:

- (a) strādāt pie ilgtspējīgas attīstības mērķu pieņemšanas, kas: a) aptver prioritārās jomas, proti, iekļaujošu ekoloģisku ekonomiku un plašākus ilgtspējīgas attīstības mērķus, piemēram, enerģija, ūdens, pārtikas nodrošinājums, okeāni un ilgtspējīgs patēriņš un ražošana, kā arī tādus starpnozaru jautājumus kā taisnīgums, sociālā iekļautība, pienācīgas kvalitātes nodarbinātība, tiesiskums un laba pārvaldība; b) ir vispārēji piemērojami un aptver visas trīs ilgtspējīgas attīstības jomas; c) ir novērtēti un papildināti ar mērķvērtībām un rādītājiem un d) ir saskaņoti ar attīstības sistēmu laikposmā pēc 2015. gada un integrēti tajā, un atbalsta pasākumus klimata jomā;
- (b) strādāt pie efektīvākas ANO struktūras izveides ilgtspējīgas attīstības jomā, stiprinot *UNEP* saskaņā ar “Rio +20” konferences secinājumiem, vienlaikus cenšoties panākt *UNEP* statusa paaugstināšanu līdz ANO aģentūras līmenim un atbalstot šobrīd veiktos pasākumus, ar ko uzlabo sinerģiju starp daudzpusējiem vides nolīgumiem;
- (c) stiprināt dažādu finansējuma avotu ietekmi, ieskaitot nodokļus un vietējo resursu mobilizāciju, privātos ieguldījumus, jaunus un novatoriskus avotus, un radīt iespējas izmantot attīstībai paredzēto atbalstu, lai mobilizētu šos citus finansēšanas avotus kā daļu no ilgtspējīgas attīstības finansēšanas stratēģijas, kas tika noteikta Riodežaneiro, kā arī ES politikas jomās, tostarp starptautiskās saistības klimata un bioloģiskās daudzveidības finansēšanai;
- (d) sadarboties ar partnervalstīm stratēģiskākā veidā. Tam vajadzētu ietvert sadarbības koncentrēšanu uz šādiem aspektiem: 1) ar stratēģiskajiem partneriem – veicināt labāko praksi vietējā vides politikā un tiesību aktos un konvergenci daudzpusējās sarunās par vidi; 2) ar valstīm, uz kurām attiecas Eiropas kaimiņattiecību politika – pakāpeniski tuvināt regulējumu ES vides un klimata politikai un galvenajiem tiesību aktiem un aktīvāk sadarboties reģionālo vides un klimata problēmu risināšanā; 3) ar jaunattīstības valstīm – atbalstīt to centienus aizsargāt vidi, cīnīties pret klimata pārmaiņām un ierobežot dabas katastrofas, un īstenot starptautiskās saistības vides jautājumos kā ieguldījumu nabadzības samazināšanā un ilgtspējīgā attīstībā;
- (e) iesaistīties daudzpusējos vides procesos, tostarp *UNFCCC*, *CBD* un konvencijās ķīmisko vielu jomā, kā arī citos attiecīgos forumos, piemēram, Starptautiskajā Civilās aviācijas organizācijā un Starptautiskajā Jūrniecības organizācijā, saskaņotākā, proaktīvākā un efektīvākā veidā, lai nodrošinātu, ka

ES un pasaules līmenī tiek izpildītas saistības 2020. gadam, un vienotos par starptautisku rīcību, kas jāveic pēc 2020. gada;

- (f) ratificēt visus galvenos daudzpusējos nolīgumus vides jomā krietni pirms 2020. gada;
- (g) globālā kontekstā novērtēt ietekmi uz vidi, ko rada ES pārtikas un nepārtikas preču patēriņš, un ar to saistītās iespējamās reakcijas.

PANĀKUMU UZRAUDZĪBA

- 101. Komisija nodrošinās, ka programmas īstenošana tiek uzraudzīta stratēģijas "Eiropa 2020" regulārā uzraudzības procesa kontekstā. Līdz 2020. gadam tiks veikts programmas novērtējums, jo īpaši pamatojoties uz Eiropas Vides aģentūras (EVA) ziņojumu par vides stāvokli.
- 102. Rādītāji, kurus izmanto, lai uzraudzītu virzību uz prioritāro mērķu sasniegšanu, ietver tos, kurus izmanto EVA, lai uzraudzītu vides stāvokli, un tos, kurus izmanto, lai uzraudzītu pašreizējo ar vidi un klimatu saistīto mērķu un tiesību aktu īstenošanu, tostarp klimata un enerģijas mērķu, bioloģiskās daudzveidības mērķu un resursu efektīvas izmantošanas mērķu īstenošanu. Saskaņojot ar ieinteresētajām personām un saistībā ar Ceļvedi par resursu efektīvu izmantošanu Eiropā tiks izstrādāti papildu rādītāji, lai novērtētu vispārējo virzību uz resursu izmantošanas ziņā efektīvu Eiropas ekonomiku un sabiedrību un tās ieguldījumu pārticībā un labklājībā.